

รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ชุดที่ ๒ ครั้งที่ ๒๐

วันพุธที่ ๓ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๑๗

ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เริ่มประชุมเวลา ๙.๔๕ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกมาประชุมทั้งหมด ๒๕๐ คน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : วันนี้มีท่านสมาชิกผู้มีเกียรติมาประชุมครบองค์ประชุมที่จะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญต่อไปแล้ว ต่อไปนี้เป็นการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในหมวด ๑๑ ตุลาการรัฐธรรมนูญ เชิญอาจารย์vikram ครับ

นายvikram เมลาพันธ์ : ท่านประธานที่เคารพ สำหรับหมวด ๑๑ เรื่องตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ กระผมจะยังไม่ก้าวล่วงเข้าไปถึงว่าจะควรมีตุลาการรัฐธรรมนูญหรือไม่แต่กระผมใคร่จะขออนุญาตท่านประธาน กราบเรียนท่านสมาชิกทั้งหลายในเรื่องเกี่ยวกับตุลาการรัฐธรรมนูญ ถ้าหากว่าในที่สุดสภานิติบัญญัติให้รัฐธรรมนูญนี้มีตุลาการรัฐธรรมนูญได้ กระผมใคร่จะกราบเรียนขอความกรุณาท่านสมาชิกทั้งหลายได้โปรดดูมาตรา ๑๒๖ ในเรื่องอำนาจข้อหนึ่งของตุลาการรัฐธรรมนูญคือ (๑๑) มาตรา ๑๒๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ... (๑๑) คณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่ามีความประพฤติในทางนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่สภาผู้แทนราษฎร อันนี้กระผมไม่ได้เป็นผู้แทนราษฎรหรอก แต่ในฐานะที่กระผมเป็นผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง กระผมหนัไม่ไหว คืออึดอัดใจมากในกรณีที่ผู้แทนราษฎรนั้นใคร่ตั้งเขาราษฎรในเขตเลือกตั้งตั้งเขาเสร็จแล้วเวลาจะถอนเขา มีอะไรก็ไม่ทราบ ๔ ท่านด้วยกันทราบครับ ๔ ท่าน จะว่ามีใครไม่ทราบก็ไม่ถูก ๔ ท่าน ก็เขียนไว้แบบนี้ สมมุติว่าเป็นไปตามนั้นนะครับ แล้วก็ท่านสมาชิกทั้งหลายกรุณาคิดดูซิครับว่า บุคคลที่เขาจะได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หมายความว่าเขาได้รับความนิยมนจากราษฎรที่เลือกตั้งเขาแล้วก็เมื่อเขาได้รับแต่งตั้งเข้ามาแล้ว บอกว่าถ้าเขามีความประพฤติในทางนำมาซึ่งความ

เสื่อมเสียแก่สภาผู้แทนราษฎร มันกว้างเป็นมหาสมุทรอย่างนี้แล้ว เอาเถิด กระผมสันทันพื้นฐาน
 ไปในทางว่าบุคคลทุกคนย่อมกระทำการโดยสุจริต แต่ถ้าบังเอิญมันมีเหตุใดเหตุหนึ่งที่ทำให้
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งเกิดไม่เป็นที่สบอารมณ์ของท่านตุลาการรัฐธรรมนูญขึ้นมา
 สมมุติว่าเสียงโหวตมันโหวตไปบอกว่าทำอย่างนั้นนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่สภาผู้แทนราษฎรแล้ว แล้ว
 ผลเป็นอย่างไร เขาต้องออกจากสมาชิกภาพ นี่กระผมถึงได้กราบเรียนบอกว่า ในฐานะที่
 กระผมเป็นผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง กระผมทนนไม่ไหวหรอก กระผมไม่ทราบนะครับว่าความคิด
 ของท่านคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนี้ท่านมีความคิดอย่างไรในเรื่องที่เขียนไว้อย่างนี้
 กระผมทนายใจท่านไม่ถูก ถ้าเผื่อจะมีโอกาสใดโอกาสหนึ่งที่กระผมจะได้รับความกรุณาชี้แจง
 จากท่านผู้รับผิดชอบหรือท่านผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ กระผมก็รู้สึกสำนึกพระคุณ
 เป็นอย่างสูงเลยทีเดียว และในหมวด ๑๑ นี้ทำอย่างกับว่า ประทานโทษคำวินิจฉัยของตุลาการ
 รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๒๑๖ ให้ถือเป็นเด็ดขาด และให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ถ้า
 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเรื่องซึ่งกฎหมายว่าชัดหรือไม่ชัดอะไรก็ไม่ค่อยเท่าไรครับ ถ้ามันเป็นเรื่อง
 ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขาขาดคุณสมบัติในทางทำความเสื่อมเสียอะไรนั้น แหม ทำเขา
 อย่างกับเป็นคนบ้าวิกลจริต ต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นคนล้มละลาย ประกาศใน
 ราชกิจจานุเบกษาเสมือนไร้ความสามารถ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา อะไรไปทำกับเขาอย่างนั้น
 พี่น้องราษฎรไทยเพื่อนร่วมชาติของเราในขณะนี้ คือไม่ใช่ไม่รู้เรื่องราว ไม่ใช่โง่งเง่าเท่าตุน
 อะไรเสียทั้งหมด หรือเป็นส่วนมากนะ กระผมคิดว่าอย่างนั้น ก็น่าจะมีดุลพินิจของเขาเอง
 ในการที่เขาจะเลือกใครเป็นผู้แทนราษฎรของเขาแล้วพอถึงเวลาที่ผู้แทนราษฎรคนนั้นจะไม่
 เป็นผู้แทนราษฎร เออ กลับไม่ใช่อยู่ที่เขา กลับไปอยู่ที่คนอื่นเพียง ๙ ท่าน ท่านกรุณาคิดดู
 เถอะครับ กระผมก็รบกวนเวลาท่านนะครับ กระผมมีจิตใจพูดเท่านั้น กระผมเองยังไม่อยาก
 จะก้าวล่วงเข้าไปในเรื่องที่ว่าตุลาการรัฐธรรมนูญมีหรือไม่ กราบขอบพระคุณทุกท่าน ขอท่านได้
 โปรดกรุณาพิจารณาด้วย ขอบพระคุณอย่างยิ่ง

นายสุรินทร์ เทพกาญจนะ: ท่านประธานที่เคารพ กระผม สุรินทร์ เทพกาญจนะครับ
 ใครขอแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องคณะกรรมการตุลาการ กระผมมีความเห็นว่าไม่ควร
 จะมีคณะกรรมการตุลาการ ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลหลายประการด้วยกันกล่าวคือ คณะกรรมการ

ตุลาการนั้น นอกจากจะมีหน้าที่วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติใดจะขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่แล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ในการวินิจฉัยความประพฤติและคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิกด้วย ดังที่ท่านผู้มีเกียรติได้กล่าวไปแล้ว สำหรับอำนาจของคณะกรรมการตุลาการนั้น กระทบอยากจะทำกราบเรียนว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจมาก แต่ทว่าอำนาจที่ว่านี้ กระทบเห็นว่าไม่ควรที่จะต้องมอบให้คณะกรรมการตุลาการหรือให้มีคณะกรรมการตุลาการก็ได้ โดยเฉพาะในข้อที่ว่า ถ้าหากมีพระราชบัญญัติใดที่มีความไม่ชัดเจน หรือที่คิดว่าจะขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญนี้ เราก็ชอบที่จะให้อำนาจนั้นได้ตกแก่ตุลาการ ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าในด้านความสามารถ กระทบก็เชื่อเป็นอย่างยิ่งว่าตุลาการย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือพูดง่าย ๆ ว่ามีความสามารถมากกว่า โดยที่ว่่า ถ้าเกิดขัดข้องขึ้นก็ให้มอบปัญหานั้นให้แก่ที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย ที่กระทบกราบเรียนว่าควรจะทำมอบให้ที่ประชุมใหญ่นั้น ทั้งนี้ก็เนื่องจากว่าคณะกรรมการศาลฎีกานั้น โดยปกติถ้าหากว่าเป็นคดีธรรมดา ก็เข้ากองใดกองหนึ่ง ซึ่งมีองค์คณะเพียง ๓ ท่านด้วยกัน แต่ถ้าหากว่ามีปัญหาใดที่เป็นปัญหาสำคัญในการวินิจฉัยของศาลฎีกา โดยมากก็ให้ที่ประชุมใหญ่ คือให้ผู้พิพากษาศาลฎีกาทั้งหมดเป็นผู้วินิจฉัย เมื่อเป็นเช่นนี้ กระทบก็คิดว่าผลที่ออกมาที่น่าจะถูกต้อง หรือผิดน้อยกว่า คณะกรรมการตุลาการซึ่งมีเพียง ๔ นายด้วยกันเท่านั้นที่ปัญหาต่อไปที่ว่่าความยุติธรรมเราจะเชื่อถือได้เพียงไร คณะกรรมการตุลาการนั้น ตามบทบัญญัติตามร่างก็บอกว่า ให้คณะกรรมการเป็นผู้เสนอขึ้นมา ๓ นาย ให้คณะตุลาการเสนอขึ้นมา ๓ นาย ให้สภานี้เสนอขึ้นมาอีก ๓ นาย ที่นี้ท่านทั้งหลายก็คงจะทราบว่่า ผู้ที่จะเป็นรัฐบาลได้นั้นย่อมเป็นผู้ที่มีเสียงข้างมากในสภา เมื่อคณะรัฐบาลเสนอขึ้นมา ๓ นายแล้ว ให้สภาซึ่งรัฐบาลมีเสียงข้างมากอยู่เสนอขึ้นไปอีก ๓ นาย รวมด้วยกันก็เป็น ๖ นายด้วยกันแล้วจะมีเสียงจากคณะกรรมการตุลาการอีก ๓ นายก็เป็นเสียงข้างน้อย ฉะนั้นคณะกรรมการตุลาการนั้นย่อมเป็นที่เชื่อได้ว่าต้องเป็นผู้ที่เป็นฝ่ายของรัฐบาลอย่างแน่นอน ฉะนั้นการวินิจฉัยโดยเฉพาะถ้าเกี่ยวกับเรื่องความประพฤติหรือคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสมาชิกว่าควรอยู่หรือออกไปแล้ว อันนี้กระทบก็คิดว่าถ้าหากว่ามอบอำนาจนี้ให้แก่คณะกรรมการตุลาการแล้วก็เป็นที่น่าเกรงใจว่าจะไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง กระทบเชื่อเหลือเกินว่่า ความยุติธรรมนั้น ถ้าหากได้มอบให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัยแล้ว จะได้รับความยุติธรรม

ที่แน่นอนและมั่นใจมากกว่า สำหรับในข้อนั้นในการพิจารณาร่างเมื่อตอนรัฐสภานั้น กระทบก็จะขออภิปรายเรื่องนี้แต่ไม่มีโอกาส ถ้ามีโอกาสกระทบก็อยากจะเสนอว่า สำหรับการวินิจฉัยเรื่องความประพฤติของผู้แทนราษฎรและวุฒิสมาชิกตามมาตรา ๑๐๒ และ ๑๐๓ นั้น กระทบก็ยังมีความเห็นว่า สำหรับการวินิจฉัยตามมาตรา ๑๐๒ ที่บอกว่า ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสมาชิกเพียง ๒๕ นายเสนอชื่อว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดมีความประพฤติไม่เหมาะสมก็ให้คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้รับวินิจฉัยเลยนั้น อันนี้กระทบก็ไม่เห็นด้วยเพราะเหตุว่า ถ้าหากว่าจะมีการกลั่นแกล้งกันแล้วก็เป็นที่ทำได้ง่ายเหลือเกิน เพราะอาศัยจำนวนสมาชิกเพียง ๒๕ นายเท่านั้นเอง และถ้าหากสมาชิกผู้ใดถูกกลั่นแกล้งเช่นนี้ กระทบก็คิดว่า แม้ในที่สุดผลจะปรากฏว่าไม่มีมูลความจริงตามที่ได้ถูกตั้งข้อหาไปนั้น ก็จะไม่ทำให้สมาชิกผู้นั้นกลับคืนในเรื่องชื่อเสียงหรือเกียรติคุณได้เหมือนเดิม กระทบก็ยังมีความเห็นว่าในข้อนั้นก็ควรจะให้มีสมาชิกไม่ต่ำกว่า ๑ ใน ๔ เป็นผู้เสนอ ที่นี้กระทบอยากจะกลับมาถึงกรรมการตุลาการอีกครั้ง ในอีกข้อหนึ่งกระทบก็เห็นว่าคณะกรรมการตุลาการนั้น กระทบคิดว่ากฎหมายหรือพระราชบัญญัติใดที่จะขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้นก็คงจะมีไม่มากนัก นี่เป็นประการหนึ่ง ฉะนั้นถ้าหากมีขึ้นมา ๔ ปี อาจจะมีเพียง ๔ ครั้ง หรือไม่เกิน ๑๐ ครั้ง อันนี้ก็ถ้าหากว่าได้มอบอำนาจในการวินิจฉัยนี้ให้แก่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาแล้ว ก็คงจะไม่ทำความเพิ่มงานให้แก่คณะผู้พิพากษาศาลฎีกามากนัก ฉะนั้นกระทบจึงเห็นว่าถ้าหากว่าเราตั้งกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญขึ้นมาแล้วก็จะเป็นการสิ้นเปลืองเงินของแผ่นดินไปโดยใช่เหตุ ถ้าหากว่าเรายอมที่จะเสียเงินเพื่อตั้งคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญแล้ว กระทบยังมีความเห็นว่า น่าจะได้เพิ่มงบประมาณให้แก่ผู้พิพากษาศาลฎีกา เพิ่มอีกสักคณะละ ๓ นาย ๔ คณะ กระทบคิดว่าจะดีกว่ามาก เพราะว่านอกจากว่าจะวินิจฉัยในเรื่องที่มีพระราชบัญญัติขัดรัฐธรรมนูญได้อย่างถูกต้องยุติธรรมดีแล้วยังจะช่วยให้คดีต่างๆ ซึ่งขณะนี้ค้างอยู่ที่ศาลฎีกาเป็นจำนวนมาก เนื่องจากว่าผู้พิพากษาศาลฎีกามีปริมาณน้อยนั้น ก็จะได้ช่วยเร่งรัดคดีต่างๆ นั้นให้เสร็จสิ้นไป ให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนน้อยลงได้อีกมาก กระทบจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นไม่มีความจำเป็น และโดยเฉพาะ กระทบอยากจะทราบเรื่องอีกข้อหนึ่งว่า การสิ้นสุดการเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ได้มีบทบัญญัติบอกว่า ถ้าตุลาการรัฐธรรมนูญคนใดมีความประพฤติไม่ดี มีการปฏิบัติหน้าที่

ไม่สุจริตก็ต้องให้ออกก็ไม่ดี อันนี้กระผมเห็นว่าเป็นการไม่ชอบเป็นอย่างยิ่งกระผมจึงอยาก
จะกราบเรียนว่า กรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ไม่สมควร ไม่เหมาะที่จะต้องมี ขอบพระคุณมาก

นายพงศ์เพ็ญ ศกุนตาทัย : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม
พงศ์เพ็ญ ศกุนตาทัย กระผมอยากจะขอชี้แจงที่เกี่ยวกับตุลาการรัฐธรรมนูญ ในเรื่องเหตุผล
ที่เราไม่ให้ศาลยุติธรรมเข้าไปควบคุมกฎหมายว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่เหตุผลก็มีอยู่ว่า
การควบคุมกฎหมายนั้นไม่ใช่เรื่องเกี่ยวกับเสรีภาพอย่างเดียว เป็นหลักประกันเสรีภาพหรือไม่
เป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมนโยบายด้วย เพราะเหตุว่ากฎหมายนั้นก็คือเครื่องมือในการดำเนิน
นโยบาย นี่ถือเป็นเหตุผลข้อใหญ่ที่เราไม่ให้ศาลยุติธรรมเข้ามาควบคุม อีกประการหนึ่งก็
คือว่า ศาลของเรานั้นเป็นข้าราชการประจำ เข้าไปควบคุมไม่ได้ นี่เป็นข้อชี้แจงที่กระผมอยาก
ขอกราบเรียน ขอขอบคุณครับ

นายมานะ พิทยาภรณ์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม มานะ พิทยาภรณ์ ก่อนที่
จะอภิปรายเรื่องตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ กระผมใคร่ขอกราบเรียนว่า ในการอภิปรายหลายครั้ง
เรามักจะยึดถือทางมาเป็นวัตถุประสงค์ เช่นบอกว่าเรื่องนี้ไม่เป็นประชาธิปไตยเพราะฉะนั้น
ไม่ดี เราอย่าลืมว่าคำว่า "ประชาธิปไตย" นี้ไม่ใช่จุดประสงค์ในตัวของมันเองเป็นแต่แนวทาง
ซึ่งจะนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองสู่ประเทศชาติ ถ้าการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นประชาธิปไตยน้อย
เช่นสัก ๗๐ เปอร์เซนต์ โดยที่เรียกว่าไม่ได้เป็นการเลือกของประชาชนโดยตรง แต่วิธีการ
ดังกล่าวนั้นสามารถที่จะประสิทธิผลให้แก่ประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองได้ เราก็ควรจะถือ
เอาการนั้น ดีกว่าที่เราจะไปเอาประชาธิปไตย ๑๐๐ เปอร์เซนต์แต่ยังความเสียหายแก่ประเทศชาติ
สำหรับเรื่องนี้กระผมใคร่จะนำหลักการที่กระผมเรียนให้ทราบเมื่อกี้เข้ามาพูดถึงเรื่องตุลาการ
รัฐธรรมนูญ มีบางท่านกล่าวว่า ถ้าหากจะให้ศาลฎีกาเข้ามาเกี่ยวข้องกับวินิจฉัยคดีว่ากฎหมาย
นั้น ๆ ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ก็ดี หรือจะให้วินิจฉัยว่าจะให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพ้น
จากตำแหน่งเพราะมีความประพฤติเสื่อมเสียก็ดี จะเป็นการก้าวก้าวกับอำนาจอธิปไตยใน
ทางอื่น คือในทางนิติบัญญัติ ในเรื่องนี้กระผมใคร่เรียนอยู่ ๒ ประการ ประการที่ ๑ การ
แยกอำนาจออกเป็น ๓ ทางนั้นไม่ใช่วัตถุประสงค์ ไม่ใช่อ็อบเจกตีฟ (Objective) ในตัว
ของมันเอง วัตถุประสงค์ในการที่จะแยกอำนาจทั้ง ๓ ทางนี้ออกจากกันนั้น ก็เพื่อป้องกัน

การเผด็จการ คือถ้าหากว่ามีบุคคลใดคนหนึ่งก็ดี กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็ดี ใช้อำนาจทั้ง ๓ ทางนั้น ก็จะก่อให้เกิดการเผด็จการขึ้นได้ วิธีการดังกล่าวนี้วิธีการแยกอำนาจดังกล่าวนี้มีใช้วัตถุประสงค์ในตัวของมันเอง วัตถุประสงค์ที่เราต้องการก็คือ เราไม่อยากจะให้มีการเผด็จการหรือมีการใช้อำนาจโดยมิชอบธรรม ถ้าเราจะหันเอาหลักการดังกล่าวนี้มาใช้สำหรับปัญหาเรื่องตุลาการรัฐธรรมนูญนี้กระผมก็ใคร่จะกราบเรียนว่า ถ้าหากว่าเราจะให้ศาลฎีกาเข้ามาวินิจฉัยในปัญหาทั้ง ๒ อย่างดังที่กระผมกราบเรียนมาเมื่อคืนนี้ ก็มีใช้เป็นการก้าวก้าว ไม่เป็นการแย่งเอาอำนาจอธิปไตยจากฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรหรือฝ่ายคณะรัฐมนตรีแต่ประการใด เพราะศาลฎีกาซึ่งอยู่ในฝ่ายตุลาการนั้น เป็นผู้ที่ใช้อำนาจตุลาการซึ่งแบ่งแยกออกไปแล้ว เราจะเห็นได้ว่า การพิจารณาว่าจะให้ผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งพ้นตำแหน่งก็ดี เป็นลักษณะของการวินิจฉัยคดีอย่างหนึ่ง เราจะถือนโยบายของรัฐว่า เพราะนาย ก. นาย ข. มิได้ประพฤติตนตามนโยบายของรัฐ เพราะฉะนั้นจะต้องให้นาย ก. นาย ข. ออก ดังนั้นเราจึงจะต้องมีตุลาการรัฐธรรมนูญ เพื่อจะให้วินิจฉัยให้ทราบถึงนโยบายของรัฐ และการวินิจฉัยดังกล่าวผมว่าถ้าหากเราจะถือเช่นนั้นแล้ว จะเป็นอันตรายอย่างยิ่งใหญ่หลวงต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนรวมทั้งผู้แทนราษฎรด้วย การที่เราจะวินิจฉัยให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งออกจากตำแหน่งก็ดี ผู้ที่จะวินิจฉัยเรื่องนี้ได้จะต้องอ้างอิงกฎหมาย แล้วจะต้องมีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องนี้ แล้วกระผมว่าไม่มีใครที่จะเหมาะสมกับงานนี้ดีกว่าศาลฎีกา ดังที่ท่านเพื่อนสมาชิกได้อภิปรายไว้แล้วเมื่อคืนนี้ ประการที่ ๒ กระผมอยากจะกราบเรียนว่า ในมาตรา ๒๐๘ นี้ ถ้าจะตั้งตุลาการรัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้กระผมว่าตาซึ่งมันเอียงกระเท่แต่ยังไม่ได้ตั้ง กระผมจะไม่กล่าวให้ยืดยาว เพราะว่าสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งได้กล่าวไปแล้วเมื่อคืนนี้ว่า ดูจากองค์ประกอบจะเห็นได้ว่า จากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๓ นาย แล้วคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีก ๓ นาย ท่านก็ทราบที่อยู่แล้วว่า การปกครองระบบรัฐสภานี้ พรรคการเมืองซึ่งคุมอำนาจย่อมเป็นผู้ก่อตั้งรัฐบาลเพราะฉะนั้นกรรมการรัฐธรรมนูญจำนวน ๖ นายนี้จะเป็นกระจกเงาหรือตัวแทนของพรรคการเมือง ซึ่งมีอำนาจในขณะนั้น แล้วถ้าหากว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านสักท่านหนึ่งเกิดไปเคราะห์หามยามร้าย มีเรื่องขึ้นมาแล้วก็ต้องให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยท่านคิดหรือว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นจะได้รับความยุติธรรมอย่างเพียงพอ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว กระผมจึงคิดว่าถ้าหากว่าเราจะตัดบทบัญญัติเกี่ยว

กับตุลาการรัฐธรรมนูญออกแล้วก็มอบอำนาจนี้ให้แก่ศาลฎีกาเป็นผู้ดำเนินการแทน ก็จะชอบด้วยเหตุผลทุกประการ ขอขอบคุณครับ

นายอดุล วิเชียรเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม อดุล วิเชียรเจริญ ขออภิปรายสนับสนุนคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามที่ร่างไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ ตลอดจนกระทั่งถึงอำนาจที่กำหนดไว้ในการที่จะให้พิจารณาให้สมาชิกสภานิติบัญญัติที่กระทำการอันเป็นทางเสื่อมเสียให้ออกจากตำแหน่ง โดยกระผมมีเหตุผลที่จะขอนำมากราบเรียนแย้งเหตุผลของท่านสมาชิกที่อภิปรายคัดค้าน ในประการแรกทีเดียว การที่เราจะอ้างว่ามีศาลฎีกาอยู่แล้ว ควรที่จะให้ศาลฎีกากระทำหน้าที่เป็นผู้พิจารณาว่า กฎหมายฉบับใดขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้นกระผมเห็นว่าไม่น่าที่จะให้ศาลฎีกากระทำหน้าที่ดังกล่าว ทั้งนี้มิใช่เพราะว่ากระผมไม่เห็นควรว่าศาลฎีกาจะไม่สามารถที่จะทำหน้าที่นี้ด้วยความสุจริตและยุติธรรม ถ้าหากว่ากระผมจะเชื่อในสถาบันใดสถาบันหนึ่งในประเทศเราในขณะนี้ ซึ่งกระผมยึดมั่นและเชื่อถือก็คือศาลยุติธรรมแต่เพราะเหตุที่ว่ากระผมเห็นว่าศาลยุติธรรมนี้เป็นสถาบันที่พึงควรยึดถือส่งเสริมและค้ำจุนให้เจริญรุ่งเรืองวัฒนาการต่อไป ให้พ้นจากกระแสวิบัติในทางการเมืองที่อาจจะพึงมี ด้วยเหตุนี้แหละกระผมจึงเห็นว่าไม่น่าที่จะให้ศาลฎีกาก้าวเข้ามากระทำหน้าที่นี้ เหตุผลอีกประการหนึ่งก็คือว่าศาลสถิตยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาลฎีกานี้เองมีอำนาจหน้าที่ที่จะพิจารณาวินิจฉัยคดีตามกฎหมาย เมื่อจะตั้งวินิจฉัยคดีตามกฎหมาย ในหลักการก็ย่อมจะหมายความว่า เมื่อมีกฎหมายอยู่อย่างไร ศาลฎีกาก็นำมาพิจารณาและวินิจฉัยข้อขัดแย้งตามกฎหมายที่มีอยู่ การที่จะให้ศาลฎีกาก้าวเข้าไปพิจารณาว่ากฎหมายฉบับใดที่มีอยู่ที่ได้ออกมาโดยสภานิติบัญญัตินั้น เป็นการออกกฎหมายที่ผิดรัฐธรรมนูญ กระผมเห็นว่า เป็นปัญหาในทางการเมือง เป็นเรื่องที่จะวินิจฉัยตามข้อกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งน่าที่จะจัดให้อยู่นอกอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกา ทั้งนี้ก็ด้วยเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลประการแรกที่กระผมได้กราบเรียนมา กล่าวคือว่ากระผมเห็นว่าศาลฎีกานั้นตลอดจนกระทั่งศาลยุติธรรมเป็นสถาบันที่เราพึงควรส่งเสริมสนับสนุนและควรยึดเป็นที่พึ่ง ควรที่จะให้อยู่นอกกระแสวิบัติทางการเมืองที่อาจจะพึงมี และด้วยเหตุนี้ปัญหาเรื่องของการที่จะวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ น่าที่จะให้สถาบันอื่นที่จัดตั้งขึ้นพิเศษ และสถาบันนี้ก็คือนะ

กรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นสถาบันที่รัฐธรรมนูญปี ๒๕๘๙ และปี ๒๕๙๒ ได้จัดตั้งขึ้นและก็ร่างรัฐธรรมนูญนี้ก็ได้อำนาจที่จะให้มีขึ้น กระผมเห็นว่าควรที่จะส่งเสริม เหตุผลอย่างสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งเราน่าจะนำมาพิจารณาและเกี่ยวเนื่องกับเหตุผลในประการแรกก็คือว่า เท่าที่แล้มาที่ได้มีการรัฐประหารเกิดขึ้นมานั้น สถาบันในทางการปกครองของเรา ๒ สถาบันคือคณะรัฐมนตรีและสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐสภา เป็นสถาบันซึ่งถูกกระทบกระเทือน เพราะเหตุว่าเมื่อมีการเข้ายึดอำนาจ ๒ สถาบันนี้เป็นสถาบันซึ่งมาพัวพันอยู่กับกลไกแห่งอำนาจของรัฐในการปกครองจึงต้องถูกกระทบกระเทือนและล้มล้างเปลี่ยนแปลงไป ยังคงอยู่แต่สถาบันเพียงสถาบันเดียวเท่านั้น ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่งอำนาจอธิปไตย นั่นก็คือศาลยุติธรรม อำนาจทางตุลาการซึ่งอยู่รอดและไม่ถูกกระทบกระเทือน ไม่ว่าจะมีการรัฐประหารในครั้งใดก็ตามทั้งนี้เพราะเหตุว่าศาลยุติธรรมได้พิสูจน์ให้เห็นว่าอยู่นอกเหนือวิถีทางการเมือง และดำเนินการเพื่อความยุติธรรมของประชาชนโดยทั่วไป กระผมเกรงว่าถ้าหากว่าเราให้ศาลยุติธรรมเข้ามาทำหน้าที่ในการที่จะวินิจฉัยว่า กฎหมายใดที่สภาผู้แทนราษฎรออกมาหรือรัฐสภาออกมานั้นเป็นการกระทำที่ผิดรัฐธรรมนูญ ก็เท่ากับว่าให้คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญก้าวเข้าไปวินิจฉัยซึ่งการกระทำอะไรเป็นการกระทำที่ผิดที่ถูก อันเป็นการกระทำของรัฐสภา และนี่เองเป็นเหตุผลที่อาจจะทำให้รัฐสภา รู้สึกว่า ศาลฎีกาหรืออำนาจตุลาการหรือศาลยุติธรรมนั้นได้กระทำการเกินควรกว่าที่ควรจะเป็นและก็อาจจะก่อให้เกิดความรู้สึกในหมู่สมาชิกของรัฐสภาว่า น่าที่จะมีกฎหมายหรือวิธีการมาตรการอันใดที่จะก้าวเข้ามาจำกัดอำนาจของทางตุลาการหรือบั่นทอนอำนาจของตุลาการซึ่งกระผมเห็นว่าเป็นภัยอย่างยิ่ง ด้วยความรู้สึกที่กระผมเห็นว่าน่าจะสนับสนุนส่งเสริมและยึดมั่นในศาลสถิตยุติธรรมของเราให้วัฒนาถาวรวงยิ่งขึ้น และอยู่ตลอดไปนี้เอง กระผมจึงมีความเห็นว่า ด้วยเหตุผลทั้งในทางการเมือง ในข้อกฎหมาย ไม่น่าที่จะให้ศาลฎีกาหรือศาลยุติธรรมก้าวเข้ามาทำหน้าที่ดังกล่าว กระผมขออนุญาตอภิปรายไปถึงปัญหาซึ่งมีท่านสมาชิกท่านหนึ่งได้กล่าวอภิปรายมาแล้วว่า ไม่น่าที่จะให้คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ไปพิจารณาถึงการที่จะให้สมาชิกของสภานิติบัญญัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขาดจากสมาชิกภาพโดยให้เหตุผลว่าผู้ที่ได้รับเลือกตั้งมานั้นเป็นผู้ซึ่งได้รับความนิยมนอกจากประชาชน ฉะนั้นถ้าหากว่าจะให้คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญก้าวเข้ามาวินิจฉัย ก็จะเป็นการเอาเสียงของคนเพียง ๙ คนเข้าไปลบล้างมติ

ของประชาชน ข้อนี้กระผมขอให้เหตุผลแย้งว่า ถ้าจะมองเช่นนั้นก็เป็นมุมมองที่เป็นไปในแง่เดียว จริงอยู่บุคคลซึ่งได้รับเลือกตั้งมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นในขณะซึ่งรับเลือกตั้งก็เป็นบุคคลซึ่งประชาชนนิยม แต่อาจจะเป็นไปได้ว่า หลังจากนั้นได้มีพฤติกรรมหรือได้มีพฤติกรรมของบุคคลซึ่งได้รับเลือกตั้งมานั้น ส่อไปในทางซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นความเสื่อมเสียแก่รัฐสภา ถ้าหากว่าปล่อยไว้คงอยู่ก็จะเกิดการวิพากษ์วิจารณ์เพราะในระบบแบบของเราไม่มีระบบการซึ่งเป็นการ รีคอล (recall) เป็นการถอนสมาชิกสภาซึ่งได้รับเลือกตั้งขึ้นไป เมื่อเป็นเช่นนั้น จะทำอย่างไรถึงจะเอาบุคคลซึ่งนำความเสื่อมเสียมาสู่รัฐสภาให้ออกจากตำแหน่งหน้าที่ มีวิธีการที่ฟังจะกระทำได้หลายวิธี วิธีการที่ให้ราษฎรนั้นลงมติออกความเห็นและถอนสมาชิกผู้นั้นออกจากการดำรงตำแหน่งก็ย่อมจะกระทำได้ ที่นี้อีกอย่างหนึ่ง การที่จะให้รัฐสภาเองเป็นผู้พิจารณา ก็ย่อมจะกระทำได้ แต่ในทั้ง ๒ วิธีนั้น การที่จะให้ราษฎรก้าวเข้ามาทำอะไรอีก เรื่องของการพิจารณาการหาเสียงการดำเนินการรณรงค์ในทางการเมืองก็อาจจะให้ทำให้การกระทำนั้นเป็นการกระทำซึ่งอาจจะไม่เป็นไปอย่างถูกต้องก็เป็นได้ หรืออาจจะถูกต้องก็เป็นได้ แต่อย่างไรก็ดีความสับสนเปลืองในการที่จะโยนเรื่องดังกล่าวกลับไปให้ประชาชนลงมติอีกก็ย่อมจะฟังมี แต่กระผมก็ยอมรับว่าก็เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งอาจจะกระทำได้ การที่ให้รัฐสภาเป็นผู้กระทำในเรื่องนี้ก็อาจจะกระทำได้เช่นเดียวกัน แต่ก็น่าจะคิดว่าในกรณีที่ถ้าหากว่าสมาชิกผู้ซึ่งอยู่ในปัญหาที่พิจารณานั้นเป็นสมาชิกของพรรคฝ่ายข้างมาก พรรคฝ่ายข้างมากในรัฐสภาอาจจะไม่พร้อมที่จะกระทำการดังกล่าวก็เป็นได้ เพราะเหตุว่าอาจจะเสียเสียงสนับสนุนไป ๑ เสียงโดยเฉพาะถ้าหากเสียงข้างมากเป็นเสียงที่มีอยู่ไม่มากนัก เป็นเสียงข้างมากอาจจะเสียงเดียวหรือ ๒-๓ เสียง การที่จะต้องถอนสมาชิกผู้นั้นออกไป การเสียเสียงอีก ๑ เสียงย่อมจะมีความหมายในทางการเมืองเป็นอันมาก ก็อาจที่จะกระทำได้โดยลำบาก หรืออาจจะเป็นได้ว่า สมาชิกดังกล่าวอาจจะจะเป็นสมาชิกของพรรคฝ่ายค้านข้างน้อย เมื่อเป็นเช่นนั้นสมาชิกของพรรคฝ่ายข้างมากในรัฐสภา ในสภานิติบัญญัติก็อาจจะกระตือรือร้นที่จะทำการถอนสมาชิกภาพเสีย ทั้ง ๆ ที่ความผิดที่ได้กระทำไปนั้นอาจจะไม่เป็นที่ชัดเจน แต่ก็อาจจะเป็นสาเหตุในทางการเมืองที่จะมาถอนสมาชิกของสภากัน เพื่อที่จะลดเสียงของฝ่ายค้านในรัฐสภาเมื่อเป็นเช่นนั้นการที่จะให้รัฐสภาเป็นผู้กระทำ ก็ย่อมจะก่อให้เกิดเป็นเครื่องมือในทางการเมืองก็เป็นได้ กระผมจึงเห็นว่าทางที่ดีที่สุดที่จะฟังกระทำนั้น น่าที่จะให้คณะกรรมการตุลาการ

รัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณา การที่จะเป็นผู้พิจารณาและใช้สิทธิดังกล่าวนี้ น่าจะเป็นไปโดยยุติธรรมตามสมควร ปัญหาที่จะต้องพิจารณาก็คือว่า มีบางท่านได้กล่าวมาเมื่อสักครู่ที่ว่า เนื่องจากว่าในระบบรัฐสภานั้น รัฐบาลย่อมจะคุมเสียงข้างมากในสภา เมื่อเป็นเช่นนี้อาจจะเป็นไปได้ว่าตุลาการรัฐธรรมนูญ ๖ ท่าน ที่ ๓ ท่านทางฝ่ายบริหารเป็นฝ่ายตั้ง นั่นคือคณะรัฐมนตรีเป็นฝ่ายตั้ง อีก ๓ ท่านทางรัฐสภาเป็นผู้ตั้งนั้น อาจจะเป็นบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายของรัฐบาลหรือฝ่ายข้างมากในรัฐสภา กรณีเช่นนี้เป็นกรณีที่น่าจะเกิดขึ้นได้ แต่กระผมคิดว่าผู้ซึ่งจะได้รับเลือกตั้งเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น โดยเหตุที่ร่างของบทบัญญัติรัฐธรรมนูญนี้ ได้กำหนดไว้แล้วว่าไม่ให้เป็นข้าราชการประจำ ไม่ให้เป็นสมาชิกของสภานิติบัญญัติ และไม่ให้เป็นสมาชิกขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น บุคคลที่จะพึงเลือก กระผมเชื่อเหลือเกินว่าจะ เป็นบุคคลซึ่งแม้ว่าอาจจะได้มีความเห็นอกเห็นใจหรือความนิยมชอบพอในพรรคการเมือง บางพรรคหรือมีอดีตที่ส่อไปในทางนั้น แต่กระผมเชื่อว่าการปฏิบัติหน้าที่ที่ประกอบกับมีสมาชิกของคณะกรรมการตุลาการอื่นอยู่ในนั้นอีก กระผมยังเชื่อว่าบุคคลเหล่านั้นน่าที่จะกระทำการโดยความเป็นธรรมด้วยความสุจริต กระผมเห็นว่ากรณีที่มิคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นน่าจะเป็นการช่วยกระชับกลไกของระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคงถาวรยิ่งขึ้นกว่าที่ได้เคยเป็นมา กระผมเห็นว่าประเด็นสำคัญก็คงจะอยู่ในเรื่องของข้อเถียงของสมาชิกที่จะให้ศาลฎีกาเป็นผู้กระทำหน้าที่นี้ กระผมจึงใคร่ขอประทานอนุญาตเสนอแถมท้ายว่า กระผมยังเห็นว่าหลักเรื่องการแบ่งแยกอำนาจนั้น แม้ว่าบางท่านจะได้กล่าวเป็นอย่างอื่น หลักเรื่องการแยกอำนาจนั้นเป็นมูลฐานของระบบประชาธิปไตยในอันที่จะพยายามให้การใช้อำนาจ อธิปไตยเป็นไปตามสัดส่วนอันควร และเพื่อประโยชน์สุขเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน การให้มีคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญซึ่งทำหน้าที่ในประการสำคัญ คือ ๑. เรื่องของการที่จะพิจารณาว่ากฎหมายใดขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหรือไม่ และ ๒. การที่จะพิจารณาเกี่ยวกับสมาชิกภาพของบุคคลที่อาจจะนำความเสื่อมเสียมาสู่ซึ่งเป็นไปได้นั้น เป็นสิ่งที่จะช่วยกระชับทะนุถนอมสร้างกลไกของระบบประชาธิปไตยตามระบอบรัฐธรรมนูญซึ่งปรากฏอยู่ในร่างนี้ ให้เป็นไปโดยดีที่สุดเท่าที่เราสามารถจะค้นหาวิธีได้ ขอขอบพระคุณครับ

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ท่านประธานที่เคารพ ผม นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ในเบื้องต้นผมใคร่จะขอกราบเรียนให้ที่ประชุมทราบข้อเท็จจริงที่มันเกิดขึ้นจริง ๆ เสียก่อน

จะทำให้การพิจารณาปัญหาว่าอำนาจในการที่จะวินิจฉัยชี้ขาดว่ากฎหมายใดนั้นนะขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ นี่จะสะดวกขึ้นเป็นอันมาก ข้อเท็จจริงที่ผมใคร่จะขอทราบเรียนที่ประชุมมีดังต่อไปนี้ นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา มีเรื่องที่จะต้องวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญทั้งสิ้น ๒๕ เรื่อง ในจำนวน ๒๕ เรื่องนี้ ๕ เรื่องเป็นเรื่องที่คณะกรรมการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด และในจำนวน ๕ เรื่องนี้ ๒ เรื่องคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญส่วนอีก ๒๐ เรื่องนั้นเป็นอำนาจของศาลฎีกาในสมัยที่ศาลฎีกามีอำนาจอยู่ ในจำนวน ๒๐ เรื่องนี้ ๕ เรื่องศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เท่าที่อภิปรายกันมาในวันนี้จะเห็นได้ว่ามีท่านสมาชิกหลายท่านนี้ยังเข้าใจสับสนในเรื่องปัญหากฎหมายและปัญหาการเมืองโดยคิดว่า ถ้าหากว่าจะมีกรณีที่จะต้องวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแล้วนี้เป็นปัญหาการเมือง ด้วยความเคารพต่อความเห็นของท่าน ผมเห็นว่าไม่มีทางใดดีกว่าที่จะเอาตัวอย่างจริงๆ มาให้ท่านเห็นว่า อย่างนี้เป็นปัญหาการเมือง หรือว่าเป็นปัญหากฎหมายธรรมดา ผมขอยกตัวอย่างอันแรก ตัวอย่างที่คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยไปแล้วว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ นั่นคือปัญหาตามพระราชบัญญัติสำรวจและห้ามกักกันข้าว พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๖ มีสาระสำคัญนิดเดียวแหละครับ คือเรื่องนั้นมียกขึ้นสู่ศาล แล้วก็เจ้าหน้าที่ก็ยึดเอาเรื่องน็ดเดินทะเล ซึ่งขนข้าวออกไปนอกประเทศนี้ยึดเสีย โดยที่มาตรา ๖ นี้ให้อำนาจยึดได้ แล้วก็ให้อำนาจที่จะริบได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าเจ้าของเรือนั้นได้มีส่วนรู้เห็นหรือได้ร่วมในการกระทำความผิดหรือไม่ นี่แหละครับ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็วินิจฉัยว่ามาตรา ๖ นี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญ เพราะว่าคนที่ไม่มีความผิดเลยยังถูกริบทรัพย์นี้ ซึ่งมันไม่ควรจะเป็นเช่นนั้น นี่ข้อหนึ่งนะครับ ที่ตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไปอีกเรื่องหนึ่งที่ตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไปก็คือว่า มีจำเลยอีกคดีหนึ่งถูกคุมขังในฐานะเป็นอันธพาล แล้วก็มีปัญหาขึ้นมาสู่ศาลว่า เจ้าพนักงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจนี้มีอำนาจใหม่ที่จะคุมขังเขาไว้โดยไม่มีกำหนดเวลา เพื่อที่จะอบรมบ่มนิสัยให้เขาเป็นคนดีต่อไป นี่ครับปัญหาที่ขึ้นสู่ศาล แล้วอันนี้คณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญก็วินิจฉัยไปแล้วว่าไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ นี่นะครับ ๒ เรื่อง ท่านลองคิดดูซิครับ เรื่องที่ผมได้ทราบเรียนนี้เป็นปัญหากฎหมายธรรมดาอันกระทบกระเทือนถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคล หรือว่าเป็นปัญหาการเมือง ทีนี้เพื่อความเข้าใจอันดี ผมก็ควรจะยกตัวอย่างอีก

๒ ตัวอย่าง ที่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า กฎหมายอย่างนี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ฎีกาแรกก็ได้แก่ฎีกาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ในท้องที่คลองตัน เรื่องนี้ขึ้นสู่ศาล มีประเด็นนัดเดียวแหละครับ คือว่า ที่ที่จะต้องเวนคืนที่ดินนี้ กฎหมายกำหนดไว้ให้ค่าทดแทนตารางวาละ ๒๐ บาท แต่ว่าคณะอนุญาโตตุลาการว่า ที่ดินแปลงนี้ ตารางวาละควรจะเป็น ๓๕๐ บาท แต่ว่าจำเลยในคดีนี้ก็อ้างต่อศาลฎีกาบอกว่า กฎหมายมาตรา ๕ กำหนดไว้ให้ ๒๐ บาทเท่านั้น ประเด็นก็ขึ้นมาสู่ศาลฎีกาว่า การที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ตารางวาละ ๒๐ บาทนั้น มันเป็นธรรมแล้วหรือยัง เป็นการชดใช้ค่าเสียหายเป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญแล้วหรือยัง ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก็บอกว่า ยังไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นมาตรา ๕ นี้ก็ย่อมขัดต่อรัฐธรรมนูญ คำพิพากษาศาลฎีกาฉบับนี้วินิจฉัยโดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีคนนั้น ในระหว่างที่ท่านอยู่ศาลฎีกา ส่วนอีกฎีกาหนึ่งนั้นคือฎีกาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการสำรวจการออกโฉนดที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๖ ตามกฎหมายฉบับนี้ คณะกรรมการในเรื่องการสำรวจการออกโฉนดที่ดินนี้อาจจะส่งยกเลิกโฉนดที่ออกไปแล้วเมื่อไรก็ได้ แล้วก็ให้โฉนดใหม่ได้เสมอ แล้วก็ห้ามด้วยนะครับ ห้ามไม่ให้ไปฟ้องร้องยังศาล คดีที่ค้างอยู่ศาลศาลก็พิจารณาต่อไปไม่ได้ ต้องรอคณะกรรมการชุดนี้ว่า ว่าอย่างไรเป็นไปตามนั้น นี่แหละครับ ศาลฎีกาก็วินิจฉัยว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญในแง่ที่ว่าเป็นการตั้งศาลพิเศษขึ้น เอาอำนาจจากศาลยุติธรรมธรรมดาไปอยู่ศาลพิเศษเสีย แล้วก็เป็นการลบล้างกรรมสิทธิ์ของเอกชน ซึ่งไม่ใช่เป็นการกระทำของศาล ทั้ง ๔ เรื่อง ตัวอย่างเรื่องจริงทั้ง ๔ เรื่องที่ผมกราบเรียนที่ประชุมนี้ ท่านจะเห็นได้แล้วว่ามันไม่เกี่ยวกับการเมืองเลย มันเป็นปัญหากฎหมายธรรมดา ๆ แต่ว่ามันมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในแง่ของการรักษาคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามหมวด ๓ นั่นเองปัญหาที่มีว่าอย่างนี้ อำนาจอันนี้ อำนาจที่จะประกาศว่ากฎหมายนี้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญตามร่างมาตรา ๕ นี้ควรจะอยู่กับใครนะครับ ผมมีข้อพิจารณาประกอบอย่างนี้ครับ กล่าวคือว่าที่ผมอ้างว่า ๕ เรื่อง โดยคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญ แล้วก็ท่านวินิจฉัยว่าขัด ๒ เรื่องส่วนศาลฎีกา ๒๐ เรื่อง ขัด ๕ เรื่อง เรื่องสถิติไม่สำคัญครับเพราะว่าการที่จะวินิจฉัยอย่างไรนี้มันแล้วแต่รูปคดีเป็นเรื่อง ๆ ไป มันอาจจะมากกว่านี้น้อยกว่านี้ก็ได้อีก แต่ข้อหนึ่งซึ่งผมอยากจะเรียนย้ำในที่นี้ก็คือว่า ความดีเด่นของคำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็ดี คำพิพากษาศาลฎีกาก็ดี ผมเห็นว่า

ไม่มีปัญหาเลย คณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่เคยแต่งตั้งมาแล้วก็ดี ไม่มีปัญหา บุคคลทุกคนในคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแต่ละชุดนี้เป็นบุคคลที่พึงเคารพและศรัทธาในความมีเกียรติภูมิของท่านทั้งสิ้น คำวินิจฉัยของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแต่ละฉบับนี้ ก็มีความดีเด่นในตัวของมันเอง จริงอยู่ส่วนตัวนี้ผมอาจจะไม่เห็นด้วย ในความเห็นทางนั้นทางนี้ แต่ว่ามันเป็นเรื่องส่วนตัว แต่ว่าในเนื้อหาความดีเด่นแล้วนี้ดี ดีจริง ๆ ทั้ง ๒ ฝ่ายทั้งของศาลและของคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญ แต่ข้อที่ผมใคร่จะกราบเรียนที่ประชุมก็คือว่า เรื่องที่เรากำลังพูดอยู่นี้ไม่ใช่เรื่องของตัวบุคคล เรื่องของระบบว่ามันควรจะเป็นอย่างไรและเท่าที่ผ่านมาแล้วนี้เรื่องของตัวบุคคลไม่เกี่ยว แต่ว่าต่อแต่นี้ไปมันจะกลายเป็นเรื่องของตัวบุคคลมีอิทธิพลในทางการเมืองด้วย อย่างที่สมาชิกหลายท่านนี้ได้พูดกันมาแล้วว่า ฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัตินี้มีเสียงข้างมากในการแต่งตั้งนี่นะครับ ถ้าหากเป็นอย่างนี้จริงคณะตุลาการรัฐธรรมนูญแทบจะเรียกว่าไร้ความหมายในการที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยสิ้นเชิง เพราะว่าอิทธิพลและอำนาจของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัตินี้ย่อมมีอยู่ ครอบงำบุคคลเหล่านี้เป็นอันมากทีเดียว ในท้ายที่สุดจะเป็นการกล่าวที่เกินความจริงหรือไม่ถ้าหากผมจะพูดว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามที่ร่างนี้ ก็เท่ากับเป็นองค์กรบังหน้าเพื่อประโยชน์ของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัตินั่นเอง นี่เป็นข้อที่น่าคิดคำนึงกันต่อไปเหมือนกันทีนี้ ถ้าหากว่าที่ประชุมเห็นพ้องต้องด้วยความเห็นของผมว่าอำนาจในการที่ประกาศว่ากฎหมายฉบับใดเป็นโมฆะหรือไม่ อยู่กับศาลฎีกา โดยให้ที่ประชุมใหญ่วินิจฉัย แล้วปัญหามันจะตามมา ๒-๓ เรื่องด้วยกัน ปัญหาเรื่องแรกก็คือว่า ก็เราลองมาคิดถึงในทฤษฎีของรัฐศาสตร์ว่า อำนาจทั้งหลายย่อมมาจากปวงชนชาวไทย อำนาจตุลาการอำนาจนิติบัญญัติหรือว่าอำนาจบริหารจะมาอย่างไรก็แล้วแต่ ก็ได้อภิปรายกันมาแล้ว ก็กฎหมายฉบับนี้รัฐสภาเป็นผู้ออกมา แล้วศาลมาประกาศว่ามันขัดและแย้งรัฐธรรมนูญนี้ แล้วจะทำอย่างไร เขาก็มาจากปวงชนชาวไทย เขาประสงค์เช่นนั้น แต่คิดดูให้ดีนะครับ รัฐธรรมนูญนี้เรื่องใดก็ตามที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ มันเป็นหลักประกันเสรีภาพของประชาชนเพราะฉะนั้นโดยอันนี้ครับยังมีบางประเทศที่ยังข้องใจอยู่ว่า ควรจะให้ประชาชนเขาเองวินิจฉัยอีกครั้งหนึ่งไหม หลังจากที่ศาลประกาศแล้วว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นโมฆะ ผมขอยกตัวอย่างสักประเทศหนึ่งเพื่อให้แลเห็นปัญหา คือตามกฎหมายของออสเตรเลีย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๓ รัฐสภาออสเตรเลีย ออก

กฎหมายฉบับหนึ่งเรียกว่า กฎหมายยุบพรรคคอมมิวนิสต์เดอะคอมมิวนิสต์ पार्टी ดิสโซลูชัน แอ็คท์ (The Communist Party Dissolution Act) เพราะออกมาแล้วฝ่ายรัฐบาลก็ยึดทรัพย์สินของ พรรคคอมมิวนิสต์ และก็ยุบพรรคนี้ด้วย ทันทันใดนั้นพรรคคอมมิวนิสต์ในออสเตรเลียม ก็ยื่นคำร้องต่อศาลสูงสุดในออสเตรเลียว่า ขอให้ประกาศว่า กฎหมายฉบับนี้เป็นโมฆะเพราะว่า ให้อำนาจกับรัฐบาลในยามปกตินี้มากเกินไปศาลสูงสุดของออสเตรเลียมก็ประกาศว่ากฎหมาย ฉบับนี้เป็นโมฆะ ด้วยคะแนนเสียง ๖ ต่อ ๑ หลังจากนั้น นี่แหละครับ ก็ได้มีการนำเอา กฎหมายฉบับนี้ ให้ประชาชนออกแสดงประชามติอีกครั้งหนึ่งว่าจะเห็นอย่างไร ประชาชน แสดงมติเห็นด้วยกับศาลสูงสุด เรื่องนี้ก็ตกไป เหตุที่ผมเอานี้มาแสดงให้เห็นก็คือว่ามันมี ปัญหาต่อไปว่า ถ้าหากว่าศาลฎีกาวินิจฉัยว่ากฎหมายนี้เสียไปแล้วควรจะมีประชามติหรือไม่ว่า จะใช้กฎหมายนี้ต่อไปด้วยความเคารพต่อท่านสมาชิกหลายท่านที่เห็นด้วยมาตรา ๔๔ นะครับ ซึ่งอันนี้มันก็หลักทำนองเดียวกัน ผมยังไม่เห็นพ้องด้วย เพราะว่าผมเห็นว่าคนไทยที่มีความรู้ มีความสนใจในเรื่องระบอบประชาธิปไตยนี้มีมากพอสมควรเหมือนกัน แต่ว่าถ้าเทียบกับ ประชาชนทั้งประเทศแล้ว คนที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลย ไม่สนใจอะไรเลย ก็ยังมีอีกเป็นจำนวนมาก ผมเกรงว่าจะต้องรออีกสักกระยะหนึ่งว่าเราสามารถจะอบรมระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชน ทั้งชาติได้ตระหนักแค่ไหน เพียงใด เพราะฉะนั้นสมมุติเอาละว่าศาลฎีกาได้วินิจฉัยไปแล้ว เป็นประการใด ก็หน้าที่จะยุติไปตามนั้น ปัญหาที่จะตามมาในข้อต่อไปก็คือว่าภารกิจอื่นที่มี บัญญัติอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญนี้จะให้ตกแก่ใคร ปัญหาแรก ก็คือในเรื่องความประพฤติเสื่อมเสียของสมาชิก การขาดคุณสมบัติในการที่จะเป็นสมาชิก ของรัฐสภาต่อไป เรื่องนี้ผมได้พูดแล้ว ผมเห็นว่าควรจะเป็นอำนาจของศาลที่จะวินิจฉัย อย่างเช่นคดีในอังกฤษที่ผมได้อ้างคร่าวหนึ่งเรียกว่าคดีมิทเชล ซึ่งตัดสินเมื่อ ๔๔ ปีที่แล้วมา ก็เมื่อศาลตัดสินอย่างไรแล้ว เมื่อประชาชนเขาประสงค์จะให้เลือกตั้งเข้ามาอีกก็เชิญได้ตาม อธิษาศัยคราวนี้อีกเรื่องหนึ่งก็คือว่า อำนาจในการที่จะวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้ง ก่อนที่จะมีบรรทัดคดี ถ้าเมื่อมีบรรทัดคดีแล้ว แล้วถ้าเชื่อว่าทางรัฐสภาเห็นด้วยกับผมมันก็ไม่มี ปัญหา แต่ที่นั่นนะครับอำนาจที่มีก่อนนี้ อันนั้นก็สมควรจะให้มืออยู่ คล้ายๆ ว่าสภาเองก็ควรที่ จะระวังเหมือนกันว่า ถ้าเชื่อว่าออกกฎหมายมาไม่ดีไม่งามในทางหนึ่งทางใด ศาลอาจจะประกาศว่า กฎหมายฉบับนี้ไม่มีผลใช้บังคับเพราะขัดต่อมาตรา ๕ ก็ได้ ส่วนการที่จะให้ศาลนี้ไปวินิจฉัยเลย

คือว่าส่งให้ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ก่อนล่วงหน้านั้น อันนี้ผมไม่เห็นด้วยในหลักของวิธีพิจารณาความของเรา เราถือหลักที่ว่าควรจะมีข้อโต้แย้งสิทธิเกิดขึ้นก่อน จึงจะมีคดีขึ้นสู่ศาล แม้จะพิจารณาตามหลักกฎหมายอังกฤษซึ่งมีหลักหนึ่งที่เขาเรียกว่า ดีแคลเรเตอร์รี่ จัฒท์เมนท์ (Declaratory Judgement) คือให้ศาลนี้ประกาศได้ก่อนล่วงหน้าก็ตามเมื่อได้ไตร่ตรองดูแล้ว ผมก็เห็นว่าไม่สมควรที่จะมีในเรื่องนี้ ส่วนอำนาจอีกประการหนึ่งของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญที่ปรากฏในร่างนี้ก็คือในมาตรา ๒๐๑ ว่า ในกรณีที่ว่าคดีเรื่องนี้จะขึ้นศาลพิเศษหรือว่าจะขึ้นศาลยุติธรรมธรรมดา อันนี้ละครับ ถ้าเมื่อมีกรณีขัดแย้งก็ให้ตกเป็นหน้าที่ของตุลาการรัฐธรรมนูญ อันนี้ก็ในเมื่อถ้าหากว่าที่ประชุมนี้เห็นว่าควรจะมีศาลพิเศษ แต่ว่าอยู่ในเครือเดียวกับศาลยุติธรรม ปัญหาที่ย่อมตกไปในตัว แต่ว่าถ้าหากว่าไม่เห็นอย่างที่ว่านี้ก็ควรที่จะบัญญัติไว้ทำนองเดียวกับพระธรรมนูญศาลทหาร ในทำนองที่ว่ามาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ นี้ว่า ถ้าหากว่าศาลยุติธรรมรับคดีนี้ไว้แล้วก็ให้ศาลยุติธรรมพิจารณาต่อไปนะครับ แต่เรื่องนี้มันก็แล้วแต่ว่าจะวินิจฉัยกันอย่างไร ผมใคร่จะขอสรุปประเด็นที่ผมอภิปรายว่าอำนาจวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นี้ ก็ควรที่จะอยู่ที่ใด ผมอยากจะขอให้ท่านสมาชิกพิจารณาเห็นว่าควรอยู่ที่ศาลฎีกา ซึ่งเป็นคนกลางจริง ๆ โดยมีคณะกรรมการตุลาการเป็นกระแจะแก้วกำบังภัยจากอิทธิพลมืดของฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ หรือว่าควรจะให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญ ซึ่งมองไปเกิดครับ เปรียบเสมือนองค์การบังหน้าเพื่อที่จะรักษาเสถียรภาพของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้น ผมขออภิปรายในขั้นนี้เพียงแค่นี้ครับ

นายสถาปน์ ศิริจันทร์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม สถาปน์ ศิริจันทร์ใคร่จะขอทราบเรียนให้ความคิดเห็นในหมวด ๑๑ ว่าด้วยตุลาการรัฐธรรมนูญดังต่อไปนี้คำว่าตุลาการรัฐธรรมนูญตามที่ท่านได้อภิปรายมานั้น กระผมเห็นว่ามีข้อถกเถียงกันระหว่างท่านสมาชิกว่าตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ควรจะมาจากใคร ตามร่างที่ได้ว่ากันมานี้ก็มาจาก ๓ ฝ่ายคือทางฝ่ายบริหาร ฝ่ายสภา กับฝ่ายศาล ฝ่ายละ ๓ คน เป็น ๙ คน กระผมมีความเห็นว่าตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ควรจะมีอย่างยิ่ง แต่ใคร่จะขอออกความเห็นว่าจะให้มาจากทางฝ่ายศาลเสีย ๕ คน แล้วก็มาจากรัฐสภาเสีย ๔ คน เป็น ๙ คน ก็จะเกิดความยุติธรรมเพราะว่าเราก็เห็นอยู่แล้วว่า

พรรคใดที่จะเป็นพรรครัฐบาล คณะรัฐมนตรีกับสมาชิกในพรรครัฐบาลนั้นก็ย่อมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะฉะนั้นก็ให้เขาเลือกมา ๔ คน แล้วฝ่ายศาล ๕ คน ก็จะยุติธรรมแล้ว กระทบจะขออภิปรายเพียงสั้น ๆ เพราะว่ากระทบอยากให้อำนาจรัฐธรรมนูญนี้เสร็จสิ้นภายในวันนี้ เพราะว่าประชาชนทั้งหลายกำลังรอคอยพวกเราอยู่เหลือเกิน มาตรา ๑๐๒ ขอย้อนไปที่บอกว่าสมาชิก ๒๕ คน ลงชื่อเพื่อให้ขับไล่สมาชิกผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียนั้นกระทบใครจะขอให้เพิ่มให้มากขึ้นกว่านั้น เป็น ๕๐ คน แล้วก็ผู้แทนมีความผิด มีคณะกรรมการที่จะไล่ผู้แทนออกได้ แต่ทำไมรัฐมนตรีมีความผิด ทำไมท่านรัฐมนตรีถึงตัดออกเสีย ไล่ท่านออกไม่ได้ ท่านรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีนั้นเป็นสมมุติเทพมาจากสรวงสวรรค์หรืออย่างไร ถึงคนอื่น ๆ ไล่ไม่ได้ ใครจะไล่ท่านไม่ได้ แต่ต้องท่านไม่ได้ แต่ทำไมผู้แทนคนอื่นที่กระทบทำความผิดถึงจะต้องตกเป็นผู้รับบาปอยู่เสมอไป กระทบขออภิปรายเพียงแค่นี้ครับ

นายประกอบ หุตะสิงห์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม) : ท่านประธานที่เคารพ ผม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ผมขอเรียนชี้แจงความคิดเห็นของกรมการร่างและรัฐบาลในการที่ร่างรัฐธรรมนูญให้มีตุลาการรัฐธรรมนูญ คือประเด็นแรกที่ทางท่านสมาชิกผู้มีความประพฤติได้อภิปรายมา ๒-๓ ท่านแล้วว่า งานของตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ควรจะไปอยู่กับศาลฎีกา ในเรื่องนี้ทางกรมการร่างรัฐธรรมนูญได้คิดเห็นโดยเป็นท่วงสถาบันศาลยุติธรรมเป็นอย่างยิ่งว่า ศาลยุติธรรมที่ทำให้ประชาชนเลื่อมใสศรัทธาและเชื่อถือเป็นที่ยิ่งของเขาได้จริงจังนั้น ก็เพราะว่าศาลยุติธรรมนี้เป็นกลางและทำงานโดยสม่ำเสมอไม่มีการผันแปรผันผวนไปตามกระแสของการเมือง อันนี้เป็นข้อสำคัญอย่างยิ่งที่เราคงเลื่อมใสศรัทธาศาลยุติธรรมอยู่จนทุกวันนี้ ผมขอเรียนว่า ศาลยุติธรรมนั้นชี้ขาดตัดสินคดีตามกฎหมาย ไม่ได้ชี้ขาดตัดสินคดีตามนโยบายซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องผันแปรเปลี่ยนแปลงไปตามยุคตามสมัยตลอดเวลา โดยเหตุนี้ศาลยุติธรรมจึงเป็นสถาบันที่ทำงานโดยมีหลักมั่นคงไม่เอนเอียงผันแปรคงตัดสินตามตัวบทกฎหมายตลอดไป อันนี้เป็นเรื่องสำคัญที่เราควรระวังที่นี้ท่านสมาชิกบอกว่า ก็ทำไมในการชี้ขาดว่า กฎหมายใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญนั้นมันเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการเมืองเป็นเรื่องที่ตัดสินไปตามตัวบทกฎหมาย เพื่อรักษาสีทึบเสีรภาพของประชาชนนั้น ในเรื่องนี้บางเรื่องก็อาจจะเห็นได้เป็นอย่างนั้น แต่ว่าอย่าลืม

ว่าถ้าเราเข้าไปก้าวก่ายกับรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติถึงองค์กรต่าง ๆ หรืออำนาจต่าง ๆ ในทางการเมืองแล้ว การที่เราจะวินิจฉัยว่ากฎหมายนี้ขัดแย้งรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น มันหนีไม่พ้นที่จะต้องเข้าไปพัวพันกับการเมือง ซึ่งอย่างน้อยก็ต้องตีความรัฐธรรมนูญซึ่งการตีความรัฐธรรมนูญแต่ละมาตรานั้น เราก็บัญญัติให้เป็นอำนาจของรัฐสภา ไม่ใช่เกี่ยวกับศาล เพราะฉะนั้นศาลจะเข้าไปตีความรัฐธรรมนูญว่ามันขัดแย้งกับกฎหมายที่ออกมาแล้วหรือไม่นี้ ผมก็เป็นห่วง มันเป็นเรื่องการเมืองไม่ใช่เป็นเรื่องของศาลยิ่งกว่านั้นตุลาการรัฐธรรมนูญตามร่างนี้ ได้เพิ่มอำนาจหน้าที่ขึ้นอีกบางประการ ซึ่งในรัฐธรรมนูญก่อน ๆ นี้ไม่เคยมี มีแต่ว่าตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจที่จะชี้ขาดว่ากฎหมายใดที่ออกมาแล้วนั้น ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งต้องมีคดีขึ้นมาที่ศาล แล้วศาลเห็นว่ากฎหมายนี้ขัดรัฐธรรมนูญจึงได้ส่งไปให้ตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น เป็นความจริง ซึ่งผมเองเมื่อเป็นตุลาการก็เคยชี้ขาด แต่ในสมัยที่เราไม่มีตุลาการรัฐธรรมนูญ คือเป็นสมัยที่รัฐธรรมนูญถูกยกเลิกไปแล้วก็ยังไม่มีการใช้รัฐธรรมนูญถาวร ซึ่งยังไม่ได้ระบุถึงอำนาจหน้าที่หรือให้มีตุลาการรัฐธรรมนูญ ดังนั้นก็เมื่อไม่มีที่พึ่งที่จะชี้ขาดอย่างใดได้อีกแล้ว ก็เป็นเรื่องของศาลซึ่งศาลจำเป็นจะต้องชี้ขาดตัดสินคดีนั้นไป เพราะฉะนั้นศาลจึงตัดสินใจกระทำไป ซึ่งเรื่องนี้ก็ได้ตัดสินไปแล้วหลายคดี ดังที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้กล่าวแล้ว และยิ่งกว่านั้น เมื่ออำนาจหน้าที่ของตุลาการรัฐธรรมนูญเพิ่มขึ้น เช่นอย่างมีอำนาจที่จะวินิจฉัยชี้ขาดให้สมาชิกพ้นจากการเป็นสมาชิกภาพได้ หรือเราเพิ่มความคิดขึ้นอีกอย่างหนึ่งว่า กฎหมายที่ออกมานั้นอาจจะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เราควรจะตัดไฟเสียแต่ต้นลม ไม่ควรจะปล่อยให้กฎหมายเช่นนี้ออกมา อาจจะทำความเดือดร้อนให้ประชาชนได้ เพราะฉะนั้นจึงมีอีกชั้นหนึ่งที่ว่า ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นกราบบังคมทูลเพื่อให้ทรงลงพระปรมาภิไธยนั้น ก็อาจจะส่งให้ตุลาการรัฐธรรมนูญโดยสภาเองเป็นผู้ส่งก็ได้ ตามจำนวนที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือว่านายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้ส่งก็ได้ ในนามของรัฐบาล เพื่อให้ชี้ขาดเสียก่อนว่า กฎหมายนี้มันขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ นี่ก็เป็นก้าวใหม่ที่ร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้คิดขึ้น เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้เกิดกฎหมายที่ไม่ถูกต้องนั้นออกไปใช้บังคับประชาชนเสียแต่ต้นมือ ซึ่งนอกจากนี้ก็มีเรื่อง มาตรา ๒๑๑ ที่ว่าตุลาการรัฐธรรมนูญจะชี้ขาดว่า คดีนี้จะขึ้นศาลยุติธรรมหรือศาลพิเศษอะไรเหล่านั้น ซึ่งในเรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่เราได้พิจารณากันมาแล้ว ถ้าเมื่อไม่มีศาลพิเศษหรือศาลพิเศษไปขึ้นต่อศาลสถิตยุติธรรม มาตรานี้ก็

เป็นอันว่าตกไปได้ นี่แหละครับเรื่องตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นเป็นเรื่องซึ่งกรรมการร่างเห็นว่ามี ความจำเป็นที่จะต้องมีขึ้นเพื่อเป็นองค์การในการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญนี้ระบุ ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองทั้งนั้น เพราะฉะนั้นที่ท่านทวาดระแวงว่าตุลาการรัฐธรรมนูญนี้มีจำนวน ๔ คนมีอำนาจอะไรที่จะเข้ามาชี้ขาดสมาชิกภาพของท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งราษฎรเขาเลือกขึ้นมา หรืออะไรต่ออะไรทำนองนี้ มันก็เป็นเรื่องโครงสร้างทางกฎหมายที่เราร่างขึ้น โครงสร้างกฎหมายนี้ เมื่อรัฐสภาเห็นว่ามันเป็นกฎหมายที่ถูกต้อง หรือเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้ได้ ออกมาแล้วมันก็ยอมไม่ได้ ทีนี้เราก็คิดกันมากเหมือนกันว่า ตัวบุคคลที่จะมาเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญนี้จะมาจากไหน ก็ได้คิดกันหลายวิธี ดังที่ท่านสมาชิกก็ได้อภิปรายมาแล้ว บางท่านว่าจะย้อนกลับไป เช่นอย่างจะให้สมาชิกพ้นจากสมาชิกภาพนี้ย้อนกลับไปให้ราษฎรเขาวินิจฉัย หรือว่าจะให้สภานี้เองเป็นผู้วินิจฉัย คือเรื่องเหล่านี้ ก็ไม่เห็นกันว่า มันเป็นวิธีการที่น่าจะลำบากยากเย็นแล้วก็ไม่เหมาะสมไม่รัดกุม จึงควรจะให้เป็นที่ ตุลาการรัฐธรรมนูญ ทีนี้ท่านสมาชิกบางท่านเห็นว่า ตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ไม่น่าจะมีอำนาจที่จะมาให้สมาชิกซึ่งราษฎรเขาเลือกขึ้นมา พ้นจากสมาชิกภาพไป อันนี้เราได้บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๐๑ ว่าสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องไม่ประพฤติในทางนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่สภา เพราะฉะนั้นถ้าสมาชิกผู้ใดแม้จะเป็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งราษฎรไม่ได้เลือกตั้งขึ้นมาโดยตรงก็ตาม ประพฤติตนทำให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่สภานี้ เพื่อรักษาเกียรติและศักดิ์ศรีของสภา นี้เราจะปล่อยให้สมาชิกผู้นั้นคงอยู่ในสภาตลอดไปอีก ๕ ปีหรืออีก ๓ ปีเท่าที่เวลายังเหลืออยู่อย่างนั้นหรือโดยไม่มีวิธีการอย่างใดที่จะให้สมาชิกผู้นั้นพ้นจากสมาชิกภาพได้ ในเมื่อเขาประพฤติตนให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่สภาแล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อเราเป็นห่วงกันอย่างนี้ว่า ไม่ควรที่จะปล่อยให้สมาชิกที่ไม่ดีคงอยู่ในสภาให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่สภาแล้ว ก็ให้ตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้วินิจฉัยซึ่งในเรื่องนี้ในทางปฏิบัตินั้น กรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญท่านไม่น่าจะต้องไปทวาดระแวงอะไรเพราะว่าเขาจะดำเนินการอะไรเองนั้นไม่ได้ เขาจะดำเนินการได้ก็ต่อเมื่อท่านสมาชิกในสภานี้เอง ในรัฐสภาตัวเองเป็นผู้กล่าวหาขึ้นไป และกันนอกจากนั้นเรายังจะต้องมีวิธีการในการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งสภาตัวเองจะเป็นผู้ออกกฎหมาย วิธีการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ของตุลาการรัฐธรรมนูญในเรื่องตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าเมื่อท่านบอกว่าความจริงไม่น่าจะไว้วางใจ เพราะเหตุว่าเป็น

เรื่องที่รัฐบาลเป็นผู้เสนอขึ้นมา ๓ คน ซึ่งย่อมมีเสียงข้างมากในสภาอยู่แล้ว และสภาเสนอขึ้นมาอีก ๓ คน แล้วก็คณะกรรมการตุลาการเสนอไป ๓ คนนั้น เสียงข้างมากย่อมอยู่แก่สภานั้น ผมก็ขอให้พิจารณาถึงองค์ประกอบที่เราร่างขึ้นในตุลาการรัฐธรรมนูญ คือตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น ในสายตาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็เห็นว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมสูงและทรงคุณวุฒิในทางกฎหมาย และก็ข้อสำคัญที่สุดคือเป็นกลางในทางการเมือง ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐๙ ก็จะเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำหรือพนักงานท้องถิ่นก็ได้ เพราะฉะนั้นเมื่อท่านเป็นบุคคลที่ในสายตาของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็เห็นว่าเป็นบุคคลที่สถาบันผู้ใช้อำนาจอธิปไตยของราษฎรทั้ง ๓ อำนาจ เป็นผู้เลือกตั้งขึ้นมา เพราะฉะนั้นก็น่าจะเลือกตั้งบุคคลที่เราไว้วางใจได้จริงๆ แต่ว่าองค์ประกอบของตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าท่านเห็นว่าไม่ถูกต้องประการใด ก็เป็นอำนาจของท่านสมาชิกที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้อยู่แล้ว นี่ก็เป็นความคิดของกรรมการร่างรัฐธรรมนูญที่ได้ร่างบทเรื่องตุลาการรัฐธรรมนูญขึ้นมา

นายอมร จันทรสมบูรณ์ : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมอมร จันทรสมบูรณ์ กระผมอยากจะกราบเรียนความคิดเห็นส่วนตัวสัก ๒ ปัญหา ซึ่งเป็นปัญหาที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้ยกขึ้น คือปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตุลาการรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ กับอีกประการหนึ่งก็เกี่ยวกับวิธีการหรือกลไกในการควบคุมตัวบุคคล บุคคลนี้กระผมหมายถึงทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายสมาชิกคณะครับ ซึ่งเวลานี้ขาดตอนไปแล้วในปัญหาแรกซึ่งเกี่ยวกับปัญหาที่ว่าเราจะควบคุมกฎหมายธรรมดา คือพระราชบัญญัตินั้น หรือพระราชกำหนดนั้นหรือต่าง ๆ อะไรขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ประการแรกเราต้องนึกถึงเสียก่อนว่าสภาข้างหน้านั้นคือตัวแทนของประชาชน และตัวแทนของประชาชนแท้ ๆ ด้วยเหตุนี้กฎหมายที่ผ่านสภาออกมาจึงเป็นตราสารที่แทนเจตจำนงของประชาชนทั่วไป อำนาจนี้เป็นอำนาจในทางการเมือง เป็นอำนาจในทางการเมือง พรรคการเมืองฝ่ายข้างหน้านั้นเมื่อเขาแถลงนโยบายต่อประชาชนแล้ว เขามาออกกฎหมายตามนโยบายนั้นแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นเจตจำนงของประชาชน ด้วยเหตุนี้เองปัญหาที่ว่าใครจะมาวินิจฉัยว่าตราสารหรือกฎหมายนี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น เท่ากับเป็นอำนาจที่จะวินิจฉัยว่าตราสาร

เหล่านี้ซึ่งเป็นเจตจำนงของประชาชนนั้นใช้ได้หรือไม่ได้ ด้วยเหตุนี้เององค์กรที่จะมาวินิจฉัย จึงเกิดเป็นปัญหาขึ้น ในบางประเทศนั้นถ้าหากเราถือโดยเคร่งครัดว่าตราสารหรือกฎหมาย นั้นเป็นเจตจำนงโดยแท้แล้ว จะไม่มีการวินิจฉัยเลยว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ถือว่าเด็ดขาดเลย เมื่อสภานี้ได้วินิจฉัยในขณะที่ตรากฎหมายออกมานั้นว่ากฎหมายนั้นไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ตรงตามเจตจำนงหรือนโยบายของพรรคการเมืองแล้ว กฎหมายนั้นใช้ได้โดยจะไม่มีการ ตีความว่าขัดหรือไม่ ซึ่งอันนี้ก็อาจจะเป็นการที่มากเกินไป ปัญหาต่อมาก็คือว่าถ้าหากว่าจะ ให้ศาล คำว่า "ศาล" นี้ก็อีกแหละครับ ศาลเฉย ๆ นั้นไม่มีความหมาย จะต้องดูว่าใครที่อยู่ ในศาล ศาลก็ดี ตุลาการรัฐธรรมนูญก็ดีนั้น ไม่มีความหมายในชื่อของมันเองตุลาการรัฐธรรมนูญ ในขณะนี้กับตุลาการรัฐธรรมนูญเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ก็จะต้องนึกถึงตัวบุคคลที่อยู่ใน ในนั้นด้วย เพราะสิ่งที่อยู่ในชื่อนั้นคือแนวความคิด เมื่อพูดถึงศาล ถ้าหากเรานึกถึงสหรัฐ อเมริกา เราก็จะมองเห็นทันทีว่าศาลของสหรัฐอเมริกานั้นมีที่มาในทางที่จะเป็นประชาธิปไตย เพราะว่าประธานาธิบดีเป็นผู้เสนอได้รับความเห็นชอบจากสภาสูง ด้วยเหตุนี้อำนาจเขาก็ เพิ่มขึ้นได้หรือว่าถ้าหากว่าเราจะให้ศาลของเรา เราก็ต้องดูที่มาเหมือนกันของประเทศนี้ เราต้องดูที่มาว่า คนที่อยู่ศาลนั้นคืออะไร ด้วยเหตุนี้เองเนื่องจากว่าการที่จะวินิจฉัยว่ากฎหมาย นั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น เป็นอำนาจที่แทรกแซงเข้ามาในอำนาจในทางการเมือง ด้วย เหตุนี้จึงมีแนวความคิดที่ว่า เมื่อเป็นอำนาจในทางการเมืองเราก็จำเป็นที่จะต้องสร้างองค์กร ที่มีลักษณะกึ่งการเมืองกึ่งยุติธรรม มันครึ่ง ๆ กลาง ๆ ถ้าการเมืองเสียเลยก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น ถ้ายุติธรรมเสียมาก ก็อาจจะขัดกับเจตจำนงของประชาชน กระผมอยากจะยกตัวอย่างซึ่ง กระผมยกอยู่บ่อย ๆ ก็คือว่า เมื่อสมัยประธานาธิบดีรูสเวลท์ในราวประมาณปี ๑๙๓๐ นั้น กฎหมายแรงงานครับ แรงงานที่เราใช้อยู่นี้แหละครับว่า นายจ้างจะจ้างลูกจ้างให้ทำงานเกิน กว่าวันละ ๘ ชั่วโมงไม่ได้ ถ้าเกินกว่านั้นลูกจ้างต้องยินยอมและต้องจ่าย ๒ เท่าเป็นค่าล่วง เวลา กฎหมายขณะนี้เราเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาแต่ขณะเมื่อปี ๑๙๓๐ นั้น ศาลยุติธรรม บอกว่า อันนี้ขัดต่อสิทธิเสรีภาพ สิทธิเสรีภาพอะไร สิทธิเสรีภาพในการทำสัญญา เขาบอกว่า เมื่อนายจ้างกับลูกจ้างมีเจตนาที่จะทำสัญญาด้วยกันเป็นอย่างไรต้องเป็นอย่างนั้น อันนี้เป็น หลักกฎหมายเอกชนกับเอกชนในระยะปี ๑๙๓๐ ซึ่งประมาณ ๔๐ กว่าปีมาแล้ว ด้วยเหตุ นี้เองเราจะเห็นทันทีว่าถ้าหากองค์กรที่มาวินิจฉัยกฎหมายว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ตาม

ไม่ทันการพัฒนาของสังคมแล้ว สิ่งเหล่านี้เป็นอันตรายมาก อันตรายอย่างไร ความเป็นธรรมนั้น
 อย่างที่ท่านสมาชิกสภาธิบดีบัญญัติผู้มีเกียรติได้เคยกล่าวไว้เมื่อวันก่อน ความเป็นธรรมนั้น
 ไม่ได้มีอย่างเดียว ความเป็นธรรมในสังคมกับความเป็นธรรมตามกฎหมาย ตามเทคนิค
 ของกฎหมายไม่ตรงกัน และความไม่ตรงกันนี้เองจึงก่อให้เกิดความขัดแย้ง ด้วยเหตุนี้ตุลาการ
 รัฐธรรมนูญจึงเป็นองค์กรสายกลางกึ่งการเมืองและกึ่งยุติธรรมที่จะมาวินิจฉัยว่าเรื่องเหล่านี้
 จะขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ ด้วยเหตุนี้เองเราจึงได้วางฟอร์มตุลาการไว้ ถ้าหากว่าจะเปรียบเทียบ
 ฟอร์มตุลาการรัฐธรรมนูญขณะนี้กับฟอร์มตุลาการรัฐธรรมนูญที่เราเคยมี เราจะเห็นทันทีว่า
 ฟอร์มตุลาการรัฐธรรมนูญในขณะนี้นั้นเราได้เน้นสิทธิและอำนาจของสภาธิบดีบัญญัติกับ
 รัฐบาล ซึ่งท่านสมาชิกสภาได้เคยให้ข้อสังเกตไว้แล้วว่าเป็นพวกเดียวกันมากขึ้น เพื่อที่จะให้
 มีลักษณะที่จะปรากฏแนวความคิดในทางการเมืองมากขึ้น แต่แนวความคิดในทางการเมือง
 นั้นรัฐบาลก็ดีหรือสมาชิกสภาธิบดีบัญญัติก็ดี เมื่อใช้ไปแล้วคือเลือกตัวบุคคลไปแล้ว สิ่งนั้น
 มันเกิด ที่กระผมเรียกว่าเกิดการลอยตัวขึ้นมานะครับว่า บุคคลนั้นสามารถใช้สิทธิใน
 การที่จะวินิจฉัยให้เป็นอิสระ คืออำนาจทางการเมืองเลือกตัวบุคคล เลือกแนวความคิด ในขณะที่
 ที่เรากำวางรัฐธรรมนูญนั้นเรายังพูดกันถึงว่า เมื่อเป็นหนหนึ่งแล้วไม่ควรจะเป็นต่อ เพราะว่า
 ถ้าเป็นต่อมันก็จะเกิดอิทธิพลทางอ้อม ก็จะไม่อิสระเต็มที่ แต่เนื่องจากบางท่านควรจะให้
 เป็นทั้ง ๒ ทีนะครับเราก็เลยให้เป็น ๒ ที แต่ความจริงถ้าหากจะให้เกิดการลอยตัวจริง ๆ
 แล้ว เป็นหนหนึ่งก็เป็นต่อไม่ได้ อันนี้เป็นความมากน้อยหรือเป็นตีกีร์ที่จะวางความลอยตัว
 ของตุลาการรัฐธรรมนูญ อันนี้กระผมก็อยากจะยกตัวอย่าง ที่ท่านสมาชิกสภาผู้มีเกียรติ
 ได้กล่าวถึงคำวินิจฉัยของศาลยุติธรรมก็ดี หรือของตุลาการรัฐธรรมนูญในสมัยก่อนก็ดี ซึ่ง
 กระผมก็บังเอิญจดไว้ ๓ เรื่อง ตรงบ้างไม่ตรงบ้างนะครับว่า ความเป็นธรรมทางสังคมนั้น
 กับความเป็นธรรมในทางเทคนิค ความเป็นธรรมในทางเทคนิคนั้น ส่วนใหญ่ก็เป็นความ
 เป็นธรรมที่เกิดขึ้นจากข้าราชการตุลาการซึ่งนั่งวินิจฉัยคดีอยู่บนโต๊ะ อันนี้เป็นความ
 เป็นธรรมทางเทคนิค แต่ความเป็นธรรมทางสังคมนั้นเป็นความรู้สึก กระผมยกตัวอย่างตาม
 ที่ท่านสมาชิกสภาได้ยกไว้ ๓ เรื่อง เรื่องที่ ๑ เกี่ยวกับการเวนคืนที่ดินที่ทำเรือนะครับ
 ที่กฎหมายได้กำหนดไว้ตามที่ท่านว่า ๒๐ บาท แต่ศาลยุติธรรมบอกว่าไม่เป็นธรรม ควรจะ
 ให้มากกว่านั้น กระผมไม่อยากจะกล่าวว่า ๒๐ บาทนี้ต่ำไปหรือไม่ หรือว่าสิ่งที่ศาลยุติธรรม

ให้นั้นสูงไปหรือไม่ แต่สิ่งหนึ่งซึ่งอยากจะให้ท่านสมาชิกสภาผู้มิเกียรติระลึกว่า ถ้าหากว่าสภาในขณะนั้นเป็นสภาจริง ๆ ไม่ใช่สภาแต่งตั้งหรือสภาอะไรก็ตาม เมื่อเขาบอกว่า ๒๐ บาทมันก็ ๒๐ บาท เพราะเงินทุกบาททุกสตางค์ที่จ่ายไปนั้นคือเงินภาษีอากรนะครับ แต่บังเอิญในสภาขณะนั้นอาจจะเป็นสภาซื้อสภา นะครับ แต่ไม่ใช่แทนประชาชน แต่สภาข้างหน้านั้นเมื่อเขาบอกว่า ๒๐ บาทนั้น อย่าลืมนะว่าเงินทุกบาททุกสตางค์นั้น คือเงินภาษีอากรของรัฐนะครับ แต่เงินที่ศาลยุติธรรมบอกว่าให้จ่ายแก่เอกชนคนใดคนหนึ่งนั้น ตามความเป็นธรรมในราคาตลาดนั้น เป็นเงินที่บุคคลแต่เพียงคนเดียวจะได้รับ อันนี้คือความเป็นธรรมในความรู้สึกของสภา เมื่อผ่านกฎหมายกับความเป็นธรรมในความรู้สึกของข้าราชการตุลาการ ในฐานะที่ให้ความเป็นธรรมในทางเทคนิค

ประการที่ ๒ เรื่องการออกโฉนดนะครับ อันนี้เป็นปัญหาใหญ่ และยังคงอยู่ในปัจจุบัน พระราชบัญญัติจัดสรรที่ดินเพื่อความเป็นธรรมในขณะนั้นได้สร้างกลไกขึ้นมาซึ่งกลไกที่พิการอย่างที่ว่า พิจารณาเพราะเราเข้าใจว่าการแบ่งแยกอำนาจนี้ผิดพลาด แต่ว่าหลักการนั้นถูกต้องแต่ในขณะนั้นเราคงจะทราบว่าไม่มีปัญหาเกี่ยวกับที่ดินเหมือน ๆ กับปัญหาในขณะนี้ที่เกิดขึ้นที่ทุ่งสานเหมือนกันนะครับ และสภาในขณะนั้นซึ่งเป็นสภาครึ่ง ๆ กลาง ๆ อยู่นะครับ ก็ได้ออกกฎหมายฉบับหนึ่งว่า ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งมาตรวจสอบดูว่าเอกสารที่ศาลต้องรับฟังนั้น ไม่ว่าจะเป็นโฉนดนะครับ ควรจะเพิกถอนหรือไม่ เพราะอย่าลืมนะว่าความเป็นธรรมในสังคมนั้นอาจจะไปเสียเปรียบในเรื่องเอกสารหลักฐาน และไม่สามารถที่จะบรรลุได้ในทางเทคนิค และทำให้ประชาชนทั้งหลายต้องเสียเปรียบแก่บุคคลบางกลุ่มด้วยเหตุนี้เองสภาในขณะนั้นได้ออกกฎหมายฉบับหนึ่ง แต่ว่าเนื่องจากกลไกมันพิการอยู่ นะครับก็เลยทำให้กฎหมายฉบับนั้นใช้ไม่ได้ แต่กระผมอยากจะเรียนว่าถ้าหากกฎหมายฉบับนั้นได้รับการปรับปรุงตั้งแต่สมัยก่อน ทุ่งสานในขณะนี้จะไม่มีปัญหา อีกอันหนึ่งก็คือเรื่องกฎหมายที่เกี่ยวกับการยึดเรือหรือยึดรถยนต์ที่กระทำผิดกฎหมาย อันนี้ก็มีความหมายอยู่ ๒-๓ ฉบับเรื่องการใช้เรือชนข้ามออกนอกประเทศเป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้เหมือนกัน ปัญหาที่ใช้รถยนต์ชนไม้ซุงไม้ออกจากป่า ซึ่งขณะนี้ก็ยังเป็นปัญหาอยู่อีกเหมือนกัน เหตุผลในเรื่องนี้ก็มีอยู่ว่า ผู้ที่เอารถหรือเอาเรือไปชนข้ามหนึ่อกนอกประเทศหรือลักลอบตัดไม้ ลากเข้ามาใน

โรงเลื่อย ก็ทำสัญญาเช่าไว้หมดครับ เพราะฉะนั้นเมื่อตำรวจจับ จับได้แต่ไม้ รถนั้นต้องคืนให้เจ้าของไปนะครับ เพราะว่าฝ่ายโจทก์จะต้องพิสูจน์ว่า เจ้าของนั้นรู้ รู้ในการกระทำผิดนั้นด้วยจึงจะยึดได้สภาได้ออกกฎหมายมาบอกว่า ให้ยึดเรือและรถยนต์ที่ใช้ในการกระทำผิดนั้นคือตามกฎหมายป่าไม้และกฎหมายว่าด้วยการขนข้าวอะไรนี่นะครับ ไม่ว่าเจ้าของจะได้รู้เห็นในการกระทำผิดนั้นด้วยหรือไม่ ให้ยึดให้หมด แต่ขอให้ท่านสมาชิกสภานิติบัญญัติระลึกว่าการเขียนอย่างนั้นมันไม่ได้ตัดสิทธิเจ้าของรถที่จะไปฟ้องเรียกค่าเสียหายเอาจากผู้กระทำผิดแท้ ๆ เห็นไหมครับคือสภาได้วางมาตรการที่ป้องกันการลักลอบข้าว กับป้องกันการตัดไม้ด้วยการยึดเรือยึดรถเพื่อที่เจ้าของจะได้ระมัดระวังว่า ในการทำสัญญานั้นต้องดูให้ดี และป้องกันมิให้มีการสมยอมกันทำสัญญาเพื่อที่จะเอาเรือหรือเอารถคืน สภาได้ตรากฎหมายนี้ขึ้นและไม่ได้ตัดสิทธิเลยที่เจ้าของรถนี้จะไปเรียกร้องเอากับผู้ขนไม้เถื่อนหรือว่าขนข้าวเถื่อนศาลตีความว่ากฎหมายนี้ใช้ไม่ได้ โจทก์ต้องพิสูจน์มาว่าเจ้าของรู้จึงจะยึดได้ เราจะเห็นทันทีว่าการตีความเช่นนั้นมันทำให้การปราบปรามข้าวและการลักลอบตัดไม้มันเสียไป นโยบายทางอาญาในการปราบปรามข้าวและการลักลอบตัดไม้มันเสียไป สิ่งเหล่านี้เราเรียกว่าความเป็นธรรมศาลเขาเรียกว่าความเป็นธรรม แต่เป็นธรรมของเจ้าของรถหรือเจ้าของเรือ แต่อะไรเล่าที่เป็นความเป็นธรรมอีกอันหนึ่งความเป็นธรรมของสังคม สภานิติบัญญัติออกกฎหมายมาเพื่อที่จะปราบปราม แต่ปรากฏว่าสิ่งเหล่านี้มันได้เป็นหมัน กระผมไม่อยากจะกราบเรียนว่าแนวความคิดเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากอะไร เพราะว่านักกฎหมายของเราเวลานี้ กระผมอยากจะกราบเรียนความเห็นส่วนตัวว่าเป็นอย่างไรทั้งหมดแล้วทั้งประเทศ ความเป็นธรรมของเรานั้นเรามองความเป็นธรรมในด้านเอกชน แต่เราไม่ได้มองความเป็นธรรมในด้านสังคม กระผมอยากจะเน้นว่า เวลานี้เรากำลังอยู่ในระยะสงครามอันหนึ่งที่เขาจะแยกความเป็นธรรมในสังคมกับความเป็นธรรมในทางเทคนิคออกจากกัน เวลานี้กระผมไม่ทราบว่าใครเป็นฝ่ายกระทำการเหล่านี้หรอก เวลานี้คนที่เดินขบวนมานี่นะครับ ทุกครั้งนี่เราจะเห็นว่าเขามีแนวโน้มน้อยอันหนึ่งเพื่อที่จะชี้ให้เราเห็นว่าปัจจุบันนี้นั้นกลไกในระบอบการปกครองของเรานั้นไม่สามารถสร้างความเป็นธรรมในสังคมได้เรานั่งอยู่ในสภานี้เรามองความเป็นธรรมในทางเทคนิค และถ้าหากว่าความเป็นธรรมในทางสังคมนั้นไม่สามารถที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ด้วยระบอบการปกครองนี้ ระบอบการปกครองนี้อยู่ไม่ได้และหน้าที่ของสภานี้จำเป็นที่จะต้อง

ทำความเป็นธรรมทางสังคมนั้นให้เกิดขึ้น เป็นความเป็นธรรมในทางเทคนิคให้ได้ ท่านสมาชิก สภานิติบัญญัติที่เคารพ ไม่ว่าท่านจะเป็นผู้พิพากษาหรือเป็นทนายก็ตาม อย่าลืมว่าท่านนั่ง อยู่ในที่นั่นในฐานะที่เป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติ ท่านจะต้องแปลงกลไกของกฎหมาย ถ้า ท่านรู้สึกว่าเป็นธรรมในทางสังคมนั้นไม่มี ท่านต้องแปลงออกมาเป็นหลักกฎหมาย ให้ได้ กระผมอยากจะเรียนว่า ปัจจุบันนี้ถ้าหากว่าท่านสมาชิกสภานิติบัญญัตินึกถึงปัญหา เรื่องทุ่งสาเหี่ย ท่านพร้อมหรือยังที่จะออกกฎหมายฉบับหนึ่งพิเศษ สร้างกลไกที่มันดีขึ้นมา ให้ความเป็นธรรมในทางสังคมแก่เขา ยกเว้นความเป็นธรรมที่เราคิดอยู่ว่ามันเป็นธรรม คือ ความเป็นธรรมทางเทคนิค ท่านพร้อมหรือไม่ ถ้าหากว่าท่านยังไม่พร้อม ถ้าเรื่องเหล่านี้เกิดขึ้น มาก ๆ กระผมเห็นจะต้องเดินลงจากสภานี้ไปพร้อม ๆ กับท่านนะครับ อันนี้กระผม จะกราบเรียนถึงปัญหาเรื่องการควบคุมตัวบุคคลนะครับ ของคณะกรรมการตุลาการ กระผมได้กราบเรียนแล้วว่าปัญหาในเรื่องนี้ไม่ได้อยู่ที่วิธีการ อยู่ที่ว่าเราพร้อมที่จะใช้กลไกนี้ หรือไม่นะครับ กระผมนั้นจะไม่ออกเสียงหรือไม่โหวตอะไรในเรื่องนี้ เพราะกฎหมายไม่ได้ ออกไปรับเลือกตั้ง เพราะฉะนั้นกระผมอยากจะมอบให้ท่านสมาชิกสภาที่จะไปรับเลือกตั้ง นะครับ คิดดูว่าเมื่อท่านกลับเข้ามาแล้วท่านพร้อมที่จะสร้างกลไกควบคุมตัวบุคคลของท่านเอง หรือไม่นะครับ เพราะว่ากลไกในการควบคุมตัวบุคคลนั้นมี ๒ ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งคือรัฐบาลซึ่ง ตามความเห็นของกระผมมันสำคัญยิ่งกว่าการควบคุมสมาชิกนะครับ แต่ว่าได้ถูกตัดออกไป แล้วด้วยเหตุผลอะไรก็แล้วแต่นะครับ เพราะว่าสิ่งเหล่านี้จะมายืนยันความผิดของท่านนะครับ การโหวตในสภาไล่ออกจากตำแหน่งในฐานะที่ไม่ได้รับผิดชอบในนโยบายนั้นมันไม่มีการยืนยัน ความผิด เราต้องการยืนยันความผิด รัฐบาลได้ตัดออกไปแล้ว เหลือแต่ของท่านสมาชิก วิธีการของท่านสมาชิกมีหลายอย่างครับ เลือกเอาได้ ปัญหาที่ว่าเราจะมีหรือไม่มีถ้าหากว่าท่าน อยากจะเป็นประชาธิปไตย ก็ให้สิทธิรีคอล (recall) คือหมายความว่าให้ประชาชนผู้มีสิทธิ ออกเสียงเลือกตั้งเขาถอนท่าน ถ้าหากท่านเห็นว่าอันนี้มันเกี่ยวกับการเมืองมากไป คือว่า ประชาชนนั้นความคิดเห็นนั้นอาจจะขึ้นอยู่กับกรเจ้าอารมณ์ ท่านอาจจะมาให้สภาก็ได้ ถ้า ท่านไม่กลัวพรรคการเมืองพรรคใหญ่ ถ้าหากท่านเห็นว่าพรรคการเมืองพรรคใหญ่ไม่ค่อยแน่ ท่านก็เอาองค์กรอะไรขึ้นมา นั่นก็คือตุลาการรัฐธรรมนูญ ท่านวินิจฉัยของตนเอง ท่านจะ เอาแบบไหนก็ได้ อันนี้ก็เป็นการเห็นส่วนตัวของกระผม ขอขอบคุณครับ

นายทวิช กลิ่นประทุม : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม ทวิช กลิ่นประทุม กระผมได้พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในหมวด ๑๑ ที่ว่าด้วยตุลาการรัฐธรรมนูญแล้ว เห็นว่าคณะกรรมการได้เปลี่ยนแปลงรากฐานของตุลาการรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้ว ๆ มา เช่น พุทธศักราช ๒๕๘๘ และก็พุทธศักราช ๒๕๙๒ มา พุทธศักราช ๒๕๙๕ และก็พุทธศักราช ๒๕๑๑ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้ว อำนาจตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น คณะตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นมอำนาจเพียงแต่ว่า ให้พิจารณาปัญหาเรื่อง ชัดแย้งกฎหมายในรัฐธรรมนูญนั้น ๆ แต่ที่ท่านคณะกรรมการเอง ในการร่างครั้งนี้ กระผม เห็นว่าถอนรากถอนโคนสิ่งเหล่านั้นออกไปหมดไปให้อำนาจเป็นองค์กรอันหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจ สูงสุด เป็นอำนาจที่สูงกว่า สามารถที่จะดำเนินการไปสูงกว่าอำนาจตุลาการ อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจทางศาล ทำไมที่กระผมไม่เห็นด้วยกับที่จะไปมอบอำนาจให้สิ่งเหล่านั้นมากมายจน เกินไป เท่าที่เป็นอยู่แล้วก็คิดว่าควรจะเหมาะสม และกระผมก็ไม่อยากจะทำให้ก้าวไปเกินตาม เสร็จแล้วเมื่อกระทำกันแล้วก็ไม่สามารถที่จะกระทำกันได้ ดังที่ร่างรัฐธรรมนูญนี้ กระผม คิดว่าผู้ร่างมีเจตนารมณ์อันดี แต่เอามาจากต่างประเทศทั่วไป อย่างเช่นอังกฤษ อเมริกา หรือของฝรั่งเศส ซึ่งเขาเจริญแล้ว แล้วก็เอามาบรรจุเอาไว้ ซึ่งเราลืมไปว่าประชาธิปไตยของ เรานั้นไม่ใช่จะมีมานานเลย กระผมว่าอาจจะไม่มีมาก็ได้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้เป็นฉบับแรก ที่เราจะสร้างกันขึ้นมาเพื่อที่เขาเดิน ตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองมา ปี ๒๕๗๕ จนมา ถึงปัจจุบันนี้ ท่านจะเห็นว่า การร่างรัฐธรรมนูญหรือร่างรัฐธรรมนูญฉบับใดก็ตาม จะพิเศษ อย่างไรหรือ ๓-๔ บรรทัดหรืออย่างไรก็ตาม เขาก็ปฏิบัติกันได้ เพราะอะไร เพราะผู้คุมบังเหียน ในการที่ปฏิบัตินั้นเขามีอยู่แล้ว เขามีอยู่แล้ว มีอำนาจในการดำเนินงานโดยเด็ดขาด เพียงแต่ การที่จะเข้าไปเป็นองค์กรประกอบเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กระผม ใครจะกราบเรียนว่า เราควรจะมองถึงผู้ที่จะใช้ ใครเป็นผู้ใช้ให้ถึงเป้าหมาย ถ้าไปร่างแล้วเกิด ไรไม่ได้ สภานี้จะต้องเป็นฝ่ายรับผิดชอบ เสร็จแล้วเมื่อร่างกันเลือกกันเข้ามาแล้ว ไม่สามารถ ที่จะฟอร์มเป็นรัฐบาลขึ้นมาได้ นี่เป็นเหตุให้เสียหาย เพราะฉะนั้นในการร่าง กระผมใคร่ อยากจะขอให้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้ช่วยกันวินิจฉัย และก็เอาข้อเท็จจริงมูลฐานแห่งข้อ เท็จจริงต่าง ๆ ในอดีตที่ผ่านมา มาบรรจุลงไปเพื่อให้ใช้ได้ แต่ดำเนินการโดยที่เอาของจาก ต่างประเทศมา เสร็จแล้วเราตามกันไม่ทัน เมื่อตามกันไม่ทันเสร็จแล้วรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใน

อนาคตข้างหน้านั้น ใครเป็นผู้ที่ใช้ ผู้แทนราษฎรจะเป็นผู้ที่ใช้กัน ผู้ที่ใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ และเมื่อเขาเลือกเข้ามาแล้ว ได้เป็นตัวแทนของประชาชนเข้ามาแล้ว เขาจะต้องมาใช้ ใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้จัดตั้งรัฐบาลขึ้นมา เมื่อตั้งขึ้นมาไม่ได้มันก็เป็นผลเสียหายด้วยประการทั้งปวง กระผมจะหยิบยกว่า ปัญหาดำเนินการที่ขัดแย้ง ซึ่งผู้ร่างมีเจตนาแอบแฝงประการใดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญนั้นนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรา ๒๑๔ ซึ่งเมื่อร่างพระราชบัญญัติใดได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินั้นขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยตามมาตรา ๙๒ (๑) หากสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้ง ๒ สภารวมกัน หรือสมาชิกของแต่ละสภามีจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๕ ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของทั้ง ๒ สภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่งมีข้อความขัดแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้เสนอความเห็นต่อประธานรัฐสภาและประธานวุฒิสภาหรือประธานสภาผู้แทนราษฎรแล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังตุลาการรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยแล้วแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ ประเด็นมาตรา ๒๑๔ (๑) จะเห็นได้ว่าเป็นลักษณะชี้แพ้ชวนตีนั้นเมื่อเป็นอย่างนี้ จะเห็นว่าการที่รัฐสภาเห็นชอบแล้ว ร่างพระราชบัญญัตินั้นๆ เห็นชอบไปแล้ว ผ่านสภาไปด้วยเสียงข้างมาก แต่กลับกลายเป็นว่าสมาชิกจำนวน ๑ ใน ๕ เท่านั้นเองมีสิทธิเสียงยับยั้งร่างพระราชบัญญัติใดๆ ที่ผ่านสภาไปแล้ว กลับเป็นลักษณะชี้แพ้ชวนตี ซึ่งมันเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ นี่ซึ่งกระผมได้หยิบยกประเด็นอันนี้ขึ้นมา ก็เพื่ออยากจะได้ใครเรียนตามท่านผู้ร่างมีความเจตนาอะไรในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ร่างแล้วก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติไปได้ตามเจตนารมณ์ที่ร่าง ซึ่งเป็นเหตุให้ยุ่งยากแก่สภาในอนาคตเป็นอย่างยิ่ง ฉะนั้นก่อนอื่นที่จะได้มีการพิจารณาหรือมีการตั้งคณะกรรมการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้นั้นกระผมก็ใคร่จะวิงวอนท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้ช่วยกันวินิจฉัยถึงประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความเป็นมาในอดีตของการปกครองของประเทศเพื่อที่จะสอดแทรกใส่ลงไป ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพื่อให้สมบูรณ์แบบสามารถที่จะใช้ได้ ไม่ใช่ร่างรัฐธรรมนูญไปแล้วแล้วก็ไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้ในอนาคตข้างหน้า ขอขอบคุณครับ

นายอดุล วิเชียรเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขออภิปรายในประเด็นสำคัญซึ่งสมาชิกท่านหนึ่งได้ขึ้นมาพยายามจะชักจูงสมาชิกผู้มีเกียรติของสภานี้ ให้เห็นคล้ายตาม

ที่จะให้อำนาจการพิจารณาว่ากฎหมายขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ ให้อยู่กับศาลฎีกาแทนที่จะให้อยู่กับคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญ ตามร่างรัฐธรรมนูญนี้ ท่านกล่าวว่ามีความสับสนเข้าใจผิด อันที่จริงท่านสร้างความสับสนเข้าใจผิดนั้นให้เกิดขึ้นโดยท่านคิดว่ามีความเข้าใจผิดอยู่ อันที่จริงนั้นประเด็นข้อนี้เป็นข้อสำคัญมาก กระผมจึงขอประทานอนุญาตที่จะมากราบเรียนชี้แจงเหตุผลในทางวิชาการ ข้อประเด็นที่ท่านอ้าง ท่านยกตัวอย่างของกฎหมายหลายฉบับมาแล้วก็ชี้ให้เห็นว่ากฎหมายเหล่านั้นขัดต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญโดยคำพิพากษาต่าง ๆ ความจริงเป็นเรื่องปัญหาข้อกฎหมาย มิใช่ปัญหาในทางการเมือง นี่เป็นประเด็นซึ่งกระผมขอประทานอนุญาตที่จะอภิปราย อะไรรือปัญหาข้อกฎหมาย และอะไรรือปัญหาการเมือง กระผมคิดว่าเราต้องก้าววิเคราะห์ให้ลึกลงไปกว่าที่ท่านได้วิเคราะห์มาถ้าเราจะกล่าวอย่างแท้จริงแล้วละก็ การเมืองคือเรื่องของการรณรงค์เพื่ออำนาจ และเพื่อที่จะใช้อำนาจหรืออิทธิพลหนึ่งการเมืองเป็นเรื่องของการที่จะกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศและดำเนินตามนโยบายในการปกครองประเทศ เมื่อเป็นเช่นนี้สถานะบัญญัติเป็นสภาพหนึ่งซึ่งทรงไว้ซึ่งอำนาจส่วนหนึ่งของอำนาจอธิปไตย และเป็นอำนาจที่สำคัญ คืออำนาจในการออกกฎหมาย กล่าวได้ว่าเป็นการกำหนดนโยบายที่จะให้รัฐ กล่าวคือรัฐบาล ในฐานะเป็นองค์กรส่วนหนึ่ง เป็นผู้ดำเนินตาม เมื่อเป็นเช่นนี้เราก็จำเป็นต้องมาวิเคราะห์ว่ากฎหมายแต่ละฉบับที่มีอยู่นั้นมีลักษณะอย่างไรบ้าง ท่านวิเคราะห์ในแง่ของตัวบทกฎหมายเท่านั้นเอง และก็ไปเทียบกับสิทธิของประชาชน กระผมเห็นว่าการพิจารณาในแง่นี้เป็นการพิจารณาในแง่ซึ่งแคบและผิดหลักวิชา อย่างน้อยที่สุดผิดหลักวิชาในด้านที่จะพิจารณาว่าควรจะเป็นอย่างไรตามตัวบทกฎหมายอาจจะเป็นอย่างท่านว่า แล้วก็นักกฎหมายของเราอาจจะเป็นจำนวนมิใช่น้อยที่พิจารณาในแนวดังกล่าวแต่กระผมเห็นว่าความผิดมันอยู่ที่ระบบการศึกษากฎหมายในมหาวิทยาลัยในประเทศของเราที่แนวของการศึกษากฎหมายนั้นเน้นไปในการที่จะศึกษาตัวบทกฎหมาย ไม่ได้ศึกษาที่จะก้าวให้ลึกซึ่งลงไปถึงสิ่งซึ่งเรียกกันว่าเป็น โซซิโอสัจจิคัล ยูริสดี พรูเดนซ์ (Sociological jurisprudence) คือก้าวเข้าไปวิเคราะห์ถึงที่มาของกฎหมายด้วย และความสมควรที่จะออกกฎหมายอย่างนั้นด้วย ถ้าจะพิจารณาในแง่ดังกล่าวแล้ว กฎหมายนี้อาจจะแบ่งออกได้เป็น ๒ อย่าง ๑. เป็นกฎหมายซึ่งรัฐออกมาเพื่อที่จะควบคุมพฤติกรรมหรือความประพฤติของบุคคล โดยอิทธิพลหนึ่งกฎหมายเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ท่านที่พิจารณากันมาแล้วว่ากฎหมาย

ควรจะเป็นอย่างนั้น และอำนาจในการพิจารณาก็จะขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ควรอยู่ที่ ศาลฎีกานั้น ท่านพิจารณาโดยยึดเอาว่า กฎหมายนั้นเป็นแบบแห่งการที่จะควบคุมความประพฤติของบุคคล คือรักษาสถาบันภาพเดิมเอาไว้ สิทธิมีอยู่อย่างใด หลักการมีอย่างใด ต้องยึดตามนั้น ท่านปฏิเสธโดยสิ้นเชิงซึ่งกฎหมายในแบบที่ว่าจะเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แต่การที่จะยึดถือกฎหมายใด ๆ ดังกล่าวนี ในแนวที่ว่าเป็นแนวที่แคบ ที่ว่าเป็นการที่จะรักษาสิทธิและสถานภาพเดิมไว้นี้ เป็นความคิดที่กระผมอยากจะขอประทานใช้คำว่า “เก่า” และเขาก็ไม่ใช่กันในประเทศส่วนใหญ่เสียแล้ว แม้กระทั่งในสหรัฐ กฎหมายนั้นเป็นมาตรการอันสำคัญในอันที่จะเปลี่ยนแปลงในทางสังคมอันหนึ่ง เมื่อหากเป็นเช่นนี้แล้ว ขอได้โปรดมาวิเคราะห์ดูว่าถ้าจะตีความอย่างที่ท่านสมาชิกผู้หนึ่งได้กล่าวถึง ผลจะเกิดอะไรขึ้น รัฐสภานี้ในข้างหน้าอาจจะประกอบด้วยสมาชิกส่วนใหญ่ ที่มุ่งประสงค์ที่จะออกกฎหมายมาเป็นกฎหมายในทางสังคมที่จะเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปฏิรูปที่ดิน ปฏิรูปสิ่งต่าง ๆ ถ้าออกมาดังนี้แต่ละฉบับที่ออกมา ให้อำนาจในการพิจารณาว่ากฎหมายขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่อยู่ที่ศาลฎีกา ศาลฎีกาอาจจะพิพากษาว่า เพราะว่ายึดถือตามแนวของการพิจารณาในแนวเก่า พิพากษาวินิจฉัยหมดว่ากฎหมายดังกล่าวฉบับที่ ๑ ฉบับที่ ๒ ออกมาก็ฉบับที่แล้วแต่ ก็เป็นสิ่งที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญทั้งสิ้นอะไรจะเกิดขึ้น ถ้าหากว่าสภาข้างหน้าเป็นสภาที่มีผู้ที่นิยมสังคมนิยม กฎหมายที่ออกมาเป็นไปในลักษณะที่เป็นสังคมนิยม ศาลฎีกายินยอมให้ขึ้นมากำหนดเช่นนี้ ปัญหาข้อกฎหมายที่พิจารณาแต่ละข้อนั้น เกี่ยวกับกฎหมายแต่ละฉบับที่ออกอาจจะพูดได้ว่าเป็นเรื่องของข้อกฎหมายทั้งนั้นมันตัดสิทธิประชาชน มันอย่างนั้นอย่างนี้ แต่กฎหมายดังกล่าวนั้นเขามีความมุ่งหมายที่จะดำเนินตามนโยบายในทางการปกครองประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องของการเมือง ไม่ใช่เรื่องข้อกฎหมาย นี่เป็นประเด็นสำคัญที่กระผมใคร่จะขอให้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้โปรดพิจารณาและก็ได้โปรดอย่าเข้าใจตามความสับสนที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านนั้นได้สร้างขึ้นไว้ เรื่องปัญหาข้อกฎหมายกับปัญหาในทางการเมืองนั้น จะต้องแยกจากกัน โดยนัยที่กระผมได้กราบเรียน ขอบพระคุณครับ

พลตรี ศิริ ลีโยธิน : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระผม ศิริ ลีโยธิน กระผมคิดว่าในหมวด ๑๑ เรื่องตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น เราสามารถจะแยกประเด็น

ออกได้เป็น ๒ ประเด็นด้วยกัน ประเด็นที่ ๑ คือ หน้าที่ของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ประเด็นที่ ๒ คือบุคคลที่จะมาประกอบเป็นคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ที่เรากลัวกันอยู่ในขณะนี้ สำหรับในเรื่องหน้าที่นั้นกระผมมีความเห็นว่า หน้าที่ของคณะตุลาการนั้น ชอบที่จะมีแต่เพียงว่า พิจารณาวินิจฉัยในข้อที่มีความขัดแย้งหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้น หากควรที่จะไปก้าวก่ายในเรื่องในการที่วินิจฉัยในเรื่องความประพฤติในทางนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่สภาผู้แทนราษฎร โดยจะให้ตัดสินโทษนั้น หากสมควรไม่ เพราะเหตุว่าเราอย่าลืมว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ถึงแม้จะได้รับเลือกตั้งมาแล้ว มีเวลาอยู่ในสภานี้เวลาจำกัดเพียง ๔ ปีเท่านั้น ถ้าเพื่อนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแห่งนี้ จะได้กลับตัวของตัวไปเป็นสมาชิกสภาผู้แทนบ้างว่า ในการที่เราจะเลือกตั้งมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้นั้น จะต้องสร้างศรัทธาให้กับประชาชนในเขตที่ตัวต้องเข้ารับการเลือกตั้ง และเวลาของตัวเพียง ๔ ปีนั้น ตัวก็ชอบที่จะสร้างศรัทธาและทำตัวให้ประชาชนได้มีความเคารพนับถือต่อไปเพื่อจะกลับมาเลือกตั้งใหม่จริงอยู่ในคนจำนวนมากนั้นก็อาจจะมียุ้งบ้าง คนที่ไม่ดีและมีความประพฤติเสียหาย มีทุกยุคทุกสมัยทุกกลุ่มอาชีพและทุกสังคม แต่ว่าในการที่จะวินิจฉัยให้เขาออกไปโดยตุลาการรัฐธรรมนูญนี้เป็นการวินิจฉัยเฉพาะเรื่องความประพฤติเท่านั้น ส่วนคดีอาญาอื่นๆ นั้นก็วกกันไปตามกฎหมาย ครั้นในการที่จะวินิจฉัยเรื่องความประพฤติว่า ผู้แทนคนนั้นจะนำความเสื่อมเสียมาสู่สภาจนถึงกับจะต้องถูกออกจากสมาชิกสภานั้น คณะตุลาการเอาอะไรมาเป็นมาตรฐานในการวินิจฉัยปัญหากฎหมายใดๆ นั้น ย่อมมีตัวบทกฎหมายชัดเจนอยู่แล้วว่าจำเลยได้กระทำความผิดและพิสูจน์ความผิดจนจำเลยสมควรแก่การลงโทษ แต่ในเรื่องความประพฤตินี้ กระผมถามว่าเอาอะไร เอาแค่นั้น ที่จะเป็นความเสื่อมเสีย เอาแค่นั้นที่จะถึงให้เขาออกไปจากสภาพของการเป็นสมาชิก แล้วผู้ที่มาพิจารณานั้นก็ทำได้เป็นผู้ที่เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาไม่ ไม่ได้มีความรับผิดชอบและไม่ได้ทนความสำนึกของจิตใจ และการแสดงออกของสมาชิกสภาผู้แทนบางท่านนั้น อาจจะเป็นการขัดขวาง อาจจะเป็นการกระทำที่ไม่เหมาะสมไปบ้าง แต่ต่อไปนั้นเมื่อเป็นพรรคขึ้นแล้ว ถ้าสมาชิกของสภาได้รวมตัวกันขอร้องให้กระทำความผิด ตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยแล้ว จะผิดหรือไม่ผิดมันก็เกิดความเสียหายและเสียชื่อเสียงแก่ผู้ได้รับการพิจารณานั้นอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นกระผมเห็นในคำโฆษณาประชานิยมของรัฐบาลนี้ และคณะกรรมการโฆษณาได้โฆษณาจนกระผมเองก็ถูก

ชักฟอกสมองอยู่แล้วว่า ประเทศนี้เป็นของประชาชน ประชาชนมีสิทธิที่จะไปตั้งรัฐบาลโดยการเลือกผู้แทน และผู้แทนที่เราเลือกนี้ไปเป็นรัฐบาล รัฐบาลไม่ตี ๔ ปีเราก็เอาเขาออก ผู้แทนไม่ตี ๔ ปี ก็เอาเขาออก เราก็โฆษณาอย่างนั้นๆ อยู่แล้ว และให้เลือกแต่คนดี ๆ อยู่แล้ว แล้วทำไมจึงต้องมาช้อนกันแบบนี้ และในขณะที่ช้อนกันอย่างเพื่อนสมาชิกได้กล่าวมาแล้ว ที่คณะรัฐมนตรีจะต้องถูกชักฟอกบ้าง เรื่องความประพฤติก็ได้ตัดออกเสีย รัฐบาลก็ตัดออกเสีย หรือในการอภิปรายกันในหมวด ๘ ว่าด้วยศาลยุติธรรมนั้น การแต่งตั้งถอดถอนผู้พิพากษานั้นก็ยังใช้กรรมการตุลาการของศาลยุติธรรม กรรมการตุลาการของศาลยุติธรรมนั้น ท่านผู้อภิปรายห่วงแหวนเหลือเกิน อย่าได้บังคับเอาผู้อื่นไปน ไปพิจารณาผู้พิพากษาเป็นอันขาด และทำไมเล่าสภาผู้แทนราษฎรนี้ก็เป็นสถาบันหนึ่งเสมอเหมือนกัน กลับต้องเอาคนอื่นมาพิจารณาสภาผู้แทนราษฎร คนไหนดีหมดคนดีแล้วหรือ หรือจะเป็นอย่างที่ท่านเพื่อนสมาชิกได้กล่าว และการออกกฎหมายชนิดนี้เสมือนหนึ่งจะเป็นเครื่องมือบังคับหน้าของฝ่ายบริหาร เสมือนหนึ่งเป็นเครื่องมือบังคับหน้าของสภานิติบัญญัติใครๆ ก็พากันประเดลงมาในสถาบันสภานิติบัญญัติและสภาบริหารอย่างเต็มที่ด้วยความหวาดระแวง ก็ที่ไหนทำงานกันด้วยความหวาดระแวงแล้วไม่ให้เกียรติกันบ้าง คนที่ทำงานนี้มันจะมีแก้ไขอย่างไร ที่อื่นนะตีพอกันแล้วหรือ ตีจริงกันแล้วหรือ แล้วที่ที่นี้ละมันไม่ตีจริง ต้องเอาคนอื่นมาตัดสิน แล้วก็เอาคนอื่นมาพิจารณา เพราะฉะนั้นกระผมจึงอยากจะขอกราบเรียนต่อที่ประชุมและเพื่อนสมาชิกสภานิติบัญญัติว่า ในกรณีหน้าที่นี้ชอบที่จะให้มีตุลาการรัฐธรรมนูญแต่เพื่อไว้สำหรับวินิจฉัยข้อแย้งหรือขัดต่อรัฐธรรมนูญเท่านั้นก็เพียงพอแล้ว ส่วนมาตรการในการที่จะป้องกันผู้แทนที่ไม่ดีนั้น กฎหมายก็มีแล้วแต่เรื่องความประพฤตินั้น ในทางด้านประชาธิปไตยเราก็สอนอยู่ทุกวัน ให้ราษฎรเลือกผู้แทนที่ดี เลือกไม่ตี ๔ ปีเราก็อย่าเลือกเขาเลือกเขาไปเป็นรัฐบาล ๔ ปี รัฐบาลไม่ตีเราก็ไม่เลือกเขาแล้วก็สรุปว่า นี่แหละประชาธิปไตยแต่ในขณะที่เดียวกันเรากลับมาเขียนในฉบับนี้ให้มันขัดกับหลักการโฆษณาไปได้ ก็ขอให้พิจารณาประการที่ ๒ เรื่องบุคคลที่จะมาประกอบเป็นคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ ในมาตรา ๒๐๔ นั้นบอกว่า ตุลาการรัฐธรรมนูญจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำ หรือพนักงานท้องถิ่นก็ได้ ก็ถ้าเมื่อไม่ได้แบบนี้แล้ว เราจะเลือกใคร บุคคลที่จะมาเป็นเราหลังตานี้กว่า ถ้าอนุมัติไปตามนี้ก็จะต้องเลือกข้าราชการบำนาญหรือผู้ประกอบอาชีพอิสระ

ข้าราชการบำนาญหรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่จะเลือกมาเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญนั้นเอามาทำไม เอามาวินิจฉัยข้อขัดแย้ง ข้อแย้งหรือว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ ท่านเหล่านั้นเป็นข้าราชการบำนาญ ท่านจะสนใจในสิ่งเหล่านี้หรือไม่เราก็ไม่รู้ ท่านเหล่านั้นประกอบอาชีพอิสระอยู่จะสนใจ หรือติดตามต่อเรื่องเหล่านี้หรือไม่ ก็ไม่รู้ ก็เมื่อเอาผู้ที่เราไม่รู้ว่าเขาจะสนใจขึ้นมาแล้วก็เอา มาแต่งตั้งขึ้น แล้วผลมันจะออกมาในรูปไหน เราก็กินอยู่เมื่อไหร่ ในการศึกษาปัญหาข้อขัดแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญนั้นมีอยู่ ๒ ประเด็น ประเด็นที่ ๑ ขัดต่อทางเทคนิค ประเด็นที่ ๒ เพื่อ ความยุติธรรมของสังคม สิ่งเหล่านี้ผู้ที่พิจารณานั้นต้องเป็นผู้ติดตามอยู่อย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านวิชาการและด้านความเป็นไปของสังคม ถ้าหากหมกตัวอยู่เฉยๆ อย่างไม่มีเวลาแล้ว แล้วจะรู้ได้อย่างไรว่าวิชาการนั้นเขาพัฒนากันไปไหนในรูปไหน ผลที่สุดก็จะหลับตานึกเอา เมื่อ สมัยท่านยังรับราชการอยู่ก็หยิบเอาสิ่งเหล่านั้นมาพรรณนากันแต่ความหลัง ทำได้มองในสิ่ง ปัจจุบันและไปข้างหน้าไม่ แล้วมันจะเกิดประโยชน์แก่ประเทศชาติได้อย่างไร ไทน์เราพูดว่า เรากำลังจะพัฒนา แต่ไปเก็บเอาวัตถุโบราณ ซึ่งเอามาพิจารณาอย่างนั้นมันเป็นการสมควรหรือไม่ นอกจากนั้นนักวิชาการอื่นท่านก็อาจจะสนใจในอาชีพอิสระของท่าน แต่ในเรื่องของความ ยุติธรรมของสังคมนั้น ผู้ที่สนใจเท่านั้นจึงจะเป็นผู้รู้ที่สังคมนั้นแต่ละระดับ สังคมแต่ละอาชีพ นั้นเขาต้องการอะไร เพราะฉะนั้นในกรณีอย่างนี้เองกระผมอยากจะสรุปว่า บุคคลที่จะมา เป็นตุลาการรัฐธรรมนูญนั้น ทำไมเราไม่เอาอย่างแบบเก่าคือ ด้านเทคนิคนั้นเราเคยใช้ประธานศาลฎีกา อธิบดีศาลอุทธรณ์ แล้วก็อธิบดีกรมอัยการ ๓ ท่านนี้คลุกคลีอยู่กับกฎหมาย ทำงาน อยู่เป็นผู้เชี่ยวชาญโดยใครปฏิเสธไม่ได้อยู่แล้ว ความยุติธรรมก็มีอยู่แล้ว ถ้าท่านไม่เชื่อใน ความยุติธรรมของประธานศาลฎีกา ท่านไม่เชื่อความยุติธรรมของอธิบดีศาลอุทธรณ์ ท่านไม่เชื่อ ความยุติธรรมของอธิบดีกรมอัยการ การที่จะดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมจะมีอย่างไรได้แล้ว จะไปเรียกคนอื่นมาทำไมในเมื่อความยุติธรรมมีอย่างนี้แล้ว อีกข้อหนึ่งซึ่งเราเคยทำกันมานั้นก็ ให้รัฐสภาเป็นผู้เลือก รัฐสภาเป็นผู้เลือกนั้นอาจจะเลือกจากสมาชิกในรัฐสภานี้ซึ่งเป็นผู้ที่จะต้องปฏิบัติในการที่จะปรับปรุงสังคมให้ได้รับความยุติธรรมอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น ๒ ฝ่าย เจาะกัน ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ที่สนใจและปรารถนาที่จะปรับปรุงสังคมนั้นไม่ให้เกิดการเสื่อมล้ำกับ ความยุติธรรม กับอีกฝ่ายหนึ่งเป็นด้านเทคนิคซึ่งทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมและความรู้ ทำไม เราไม่จัดคน ๒ ประเภทนี้เอามารวมเป็นตุลาการรัฐธรรมนูญเสีย เขาจะได้เจาะและหันหน้าเข้า

ปรึกษาหารือซึ่งกันและกัน ซึ่งคนขนาดนี้แล้วย่อมคำนึงถึงศักดิ์ศรีของตนเองเป็นหลัก ที่ จะทำอะไรโดยไร้สตินั้นเป็นของยากเหลือเกิน เมื่อถูกคัดเลือกมาเป็นจุดเด่นแล้ว ฉะนั้น เรื่องนี้กระผมก็อยากจะเสนอให้บรรดาเพื่อนสมาชิกนิติบัญญัติได้ลองพิจารณาไตร่ตรองดูว่า สิ่งที่เหมาะสมหรือสิ่งที่สมควรให้ไปสู่เจตนารมณ์นั้นเราควรจะทำอย่างไร และถ้าหากว่าแม้ สมาชิกในสภานี้จะคงไว้ซึ่งมาตรา ๒๐๕ ว่าตุลาการรัฐธรรมนูญจะเป็นสมาชิกวุฒิสภา สมาชิก สภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการการเมือง ข้าราชการประจำการ หรือพนักงานท้องถิ่นมิได้ ถ้า หากว่าจะคงไว้แบบนี้โดยข้าพเจ้าไม่สามารถโน้มน้าวใจท่าน และชี้แจงให้ท่านเข้าใจตามข้าพเจ้าได้ และอยากให้เป็นอย่างจริง ๆ อย่างท่านรัฐมนตรียุติธรรมชี้แจงแล้ว ก็ชอบที่จะเพิ่มขึ้นอีก อันหนึ่งเป็นข้อยกเว้นว่า ต้องไม่ใช่สมาชิกสังกัดพรรคการเมืองใด ๆ ด้วย มิฉะนั้นจะทำให้ ขาดความยุติธรรม ฉะนั้นกระผมก็อยากจะขอกราบเรียนเสนอมาเพื่อให้ที่ประชุมนี้ได้พิจารณา ตามข้อความคิดเห็นเหล่านี้ สุดท้ายเพื่อนสมาชิกจะเห็นเป็นประการใด

นายปรีดี เกษมทรัพย์ : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ปรีดี เกษมทรัพย์ กระผม เห็นว่าปัญหาเรื่องอำนาจตุลาการรัฐธรรมนูญนี้ คณะกรรมการตั้งใจจะให้เป็นการเมืองแล้ว ก็ทำเพื่อให้เห็นว่าผู้ใดมีอำนาจในทางการเมือง ก็จะสามารถที่จะมีอำนาจวินิจฉัยในตุลาการ รัฐธรรมนูญว่าจะขับไล่สมาชิกคนไหนออก แล้วก็ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะชี้ขาดว่า กฎหมายนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ถ้าหากไม่เช่นนั้นแล้ว ทำไมจึงกำหนดองค์ประกอบ ของคณะกรรมการตุลาการรัฐธรรมนูญอย่างนี้ ถ้าหากอย่างท่านสมาชิกผู้มีเกียรติที่กล่าวไป เมื่อกี้ก็องค์ประกอบตามเดิม อย่างนั้นก็อาจจะชอบด้วยเหตุผลมากกว่า ที่นี้กระผมใคร่อยากจะเรียน ถึงว่า ทำไมศาลยุติธรรมควรที่จะมีอำนาจในการชี้ขาดปัญหาว่ากฎหมายที่รัฐสภานั้นออกมา ชัดด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ท่านที่เห็นว่ามันเป็นเรื่องการเมือง เพราะฉะนั้นอย่ามาเถียงดีกว่า ก็เห็นด้วย ถ้าเป็นการเมือง กระผมเข้าใจว่า ฝ่ายตุลาการจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงให้หนีไกล ที่สุดที่จะไกลได้ เพราะถ้าหากเราเข้าใจว่าการเมืองอย่างท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้กล่าวมา เมื่อกี้ที่ว่า คือการณรงค์เพื่อแสวงหาอำนาจและรักษาอำนาจ กระผมเห็นด้วยกับนิยามว่า การเมืองคือการแย่งอำนาจกันว่าใครจะมีอำนาจในบ้านเมืองและจะกำหนดโชคชะตาของ บ้านเมืองในรูปใด แต่กระผมเข้าใจว่ากิจการบ้านเมืองไม่ใช่อยู่ที่การเมืองอย่างเดียว เมื่อ

อำนาจในทางการเมืองพรรคไหนได้มีอำนาจในสภา ก็มีอำนาจที่จะออกกฎหมาย กฎหมายนั้นออกมาเพื่อความมุ่งหมายในทางการเมืองแน่นอน เพื่อที่จะแก้ปรับปรุงสังคมอย่างที่ท่านว่าความเป็นธรรมในทางสังคมนั้นไม่มีใครว่า แต่ท่านจะบอกว่าฉันเป็นรัฐบาล ฉันอยากจะทำความยุติธรรมให้แก่สังคม ฉันก็จะตั้งกองไปบังคับการไปตามเรื่องโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่ กระผมเข้าใจว่าในประเทศบางประเทศเขาอาจจะใช้บุคคลบางกลุ่มเข้าไปปลุกปั่นอะไร ดำเนินการตามนโยบายของเขา อาจจะเป็นได้ แต่กระผมเข้าใจว่า ในประเทศที่เจริญแล้วเขาจะต้องใช้เครื่องมือในการที่จะบังคับการให้เป็นไปตามนโยบาย หรืออย่างที่ท่านว่า ความเป็นธรรมในทางสังคมนั้นจะต้องผ่านโดยรัฐสภา โดยเครื่องมืออันหนึ่งที่เราเรียกว่า กฎหมาย และกฎหมายนั้นจะต้องเขียนออกมาเป็นตัวหนังสือ เพราะว่าอยู่แต่ในเจตนาไม่ได้ เพราะฉะนั้นเจตนาหรือเจตจำนงของประชาชนจะแสดงออกเพื่อความเป็นธรรมในสังคม หรือเพื่ออะไรก็ตาม เพื่ออำนาจของตัวเองก็ได้ อย่าไปคิดว่าคนที่มีความอำนาจ หรือพรรคที่มีความอำนาจนั้น จะกระทำตามนโยบายที่อ้างไว้อยู่เสมอ อาจจะมีเจตนาที่ต่ำต้อยที่สุด ชั่วช้าเลวทรามก็ได้ แต่มันจะต้องเขียนออกมาเป็นกฎหมาย และจะเขียนเจตนาชั่วช้าเลวทรามให้มันปรากฏเป็นตัวหนังสือไม่ได้ มันจะต้องแสดงอยู่เสมอว่าจะต้องไปเพื่อความเป็นธรรมในทางไหน ในทางเอกชนหรือสังคมก็ตาม เพราะฉะนั้นกระผมจะไม่เถียงกับท่านว่า ท่านจะใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการจรรโลงประเทศเปลี่ยนแปลงสังคม แต่กระผมเถียงว่า ท่านจะต้องใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการที่จะดำเนินตามนโยบายนั้น เมื่อมันเป็นหนังสือออกมาแล้ว คนที่เป็นนักกฎหมายไม่ว่าจะนั่งอยู่ที่บนบัลลังก์หรือว่าเป็นทนายความ หรือนั่งอยู่ในสภานี้ก็มีสิทธิเท่า ๆ กันที่จะอ่าน ที่จะแปล ที่จะตีความว่ามันหมายความว่าอย่างไร เมื่อมีอย่างนี้แล้ว ก็มีปัญหาว่าถูกผิดขึ้นมาไม่ใช่ความเหมาะสม เพราะฉะนั้นสิ่งที่กล่าวกันว่าการเมืองกับกฎหมายเป็นของขัดแย้งกัน อย่าคิดอย่างนั้นครับ การเมือง ถ้าหากว่าเป็นเรื่องแย่งอำนาจ ก็เราพยายามกำหนดการแย่งอำนาจนั้นให้มันมีขอบเขตน้อยที่สุด แล้วเปลี่ยนเจตนาธรรมณ์ของประชาชนออกมาในรูปของกฎหมาย เมื่อเป็นกฎหมายแล้วก็มีทางที่จะกล่าวว่ามันผิดหรือถูก ชอบหรือไม่ชอบ ที่นี้คนที่กล่าวว่าชอบหรือไม่ชอบนั้น ควรจะเป็นคนกลางครับ ไม่ใช่คนที่ตะลุมบอนอยู่ทั้ง ๒ ข้าง แล้วมาบอกว่าฉันถูก ๆ อย่างนี้ กระผมไม่เข้าใจว่าจะเป็นอย่างใด กระผมอาจจะเป็นคนครีที่ว่าเรียนกฎหมายแล้วก็จำแต่หลักการ แต่กระผมว่าคนที่ลืมหลักการแล้วคิดแต่ว่า

ผลประโยชน์หรือการต่อสู้ในทางการเมืองนั้น จะพาบ้านเมืองฉิบหาย หลักการมันมีอยู่ เราจะ
 ทั้งมันไม่ได้ หลักอยู่ที่ว่า ใครจะเป็นผู้พิพากษาในคดีของตัวเองไม่ได้ ทำไมรัฐสภาจะมีข้อ
 ยกเว้นว่าฉันนี่เลอเลิศกว่าผู้อื่น ฉันทำอะไรผิดถูกจะให้ฉันชี้เอง กระผมว่าเราใช้คอมมอนเซนส์
 (commonsense) ดีกว่า อย่าไปเอาหลักทฤษฎีอะไรมาพูดให้มันมากนักเลย หลักทฤษฎีนี้เอามา
 ได้เสมอ เรียนจากของฝรั่งเรียนไม่จบ แล้วก็เอามาพูดบ้านเมืองในประเทศไทยได้ แต่มันอาจจะ
 ไม่ใช่ของดีเสมอไป โดยเฉพาะของที่มาจากอเมริกาครับ กระผมก็เรียนสำเร็จมาจากอเมริกา
 เหมือนกัน ไม่ได้ดูถูกสักเท่าไรหรอกครับ ที่นี้มีท่านสมาชิกคนหนึ่งกล่าวว่า รัฐสภานั้นเป็น
 การแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชน เพราะฉะนั้นจึงเป็นสูงสุด ทำอะไรก็ได้ เอ ถ้าอย่างนั้น
 เราก็อ่มาเขียนรัฐธรรมนูญดีกว่าครับ ให้สภาทุกสภาเขาแสดงเจตจำนง จะปกครองประเทศ
 ใ้ได้อย่างไรก็ได้ จะไม่ดีหรือ กระผมว่าแม้แต่ประเทศที่เป็นประเทศคอมมิวนิสต์ เขาก็ยังมี
 รัฐธรรมนูญ ทั้งๆ ที่เขาก็ไม่ค่อยแคร์เท่าไร แต่กระผมว่าประเทศอย่างของเรานี้ก็เพราะไม่
 เชื่อว่าคนที่มานั่งอยู่ในสภาสักกระยะหนึ่งนั้นมันจะเป็นเทวดาสามารถที่จะแทนอธิปไตยของชาติ
 หรือที่เรียกว่า ปวงชนชาวไทยได้ เราจึงต้องกำหนดกติกาไว้บอกว่าเขียนในรัฐธรรมนูญอย่างนี้
 แล้วมีคนที่เรียกว่านักวิชาการไปปั้นในสภาบอกว่า ในขณะที่ขณะหนึ่งเป็นผู้แทนที่ก้า
 อธิปไตยของชาติ จะทำอะไรก็ได้ กระผมว่าถ้าแอนะไลซ์ (analyze) เข้าไปแล้ว ขอประทานโทษ
 ถ้าจะหาต้นตอในทางความคิดของบุคคลเหล่านั้นกระผมก็ไม่รู้จะว่าอย่างไร จะต้องกล่าวคำ
 ภาษาอังกฤษอีกขอประทานโทษ เขาเรียกว่าความคิด โททัลลิเทเรียน ดีมอเครซี (Totalitarian
 Democracy) คือประชาธิปไตยแบบเบ็ดเสร็จ โดยอ้างอธิปไตยของประชาชนเป็นใหญ่ข้อ
 สำคัญอำนาจอธิปไตยของประชาชนนี้ไม่มีใครปฏิเสธ แต่ที่เป็นภัยที่สุดคือบุคคลที่อ้างตัวเองว่า
 เป็นผู้แทนของอำนาจอันนั้น ในขณะที่มีบางคนกล่าวถึงสภาในขณะที่ขณะหนึ่งเป็นผู้แทน
 ของปวงชน เป็นผู้รักษาผลประโยชน์และรักษาอธิปไตยของชาติ ต่อไปก็จะมีคนกล่าวและ
 ครึ่งโลก และหลายประเทศว่าพรรคการเมืองของฉันทันรู้จากประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ เพราะฉะนั้น
 ข้าพเจ้าจึงรู้จักผลประโยชน์ของประชาชนดีที่สุดใน โกล์เหลือเกินครับ ความคิดเหล่านี้ระวังไว้
 ให้ดี กระผมไม่ได้กล่าวเป็นการต้องการลบหลู่ดูถูกความคิดนั้น ท่านอาจจะเชื่อโดยบริสุทธิ์ใจ
 แต่ขอให้คิดให้ดี ความคิดที่คิดว่าสภาผู้แทนราษฎรนั้นทำอะไรก็ได้ แล้วเป็นผู้แทนของประชาชน
 ทำอะไรก็ได้ ผิดต่อหลักประชาธิปไตยแบบที่เราเข้าใจ นอกจากเป็นประชาธิปไตยที่เขาเรียกว่า

โททัลลิแทเรียน ดิมอเครซี (Totalitarian Democracy) ประชาธิปไตยแบบเบ็ดเสร็จที่ใช้อยู่ในประเทศสังคมนิยม หรือคอมมิวนิสต์ และประเทศฟาสซิสต์ด้วย ที่นี้ปัญหาเรื่องว่าความเป็นธรรมในทางสังคม และความเป็นธรรมในทางเอกชนกระผมก็คิดว่าในแง่ของนักกฎหมายก็ไม่เกี่ยวกับท่าน คุณจะแสดงความเป็นธรรมในสังคมอย่างไรคุณต้องแสดงออกมาเป็นตัวหนังสือครับ จะแสดงออกโดยให้เราตรัสรู้หรือบอกสภาว่าคนไหนมีอำนาจต้องการให้เป็นอย่างนั้นไม่ได้ ความเป็นธรรมต้องแสดงออกมาเป็นตัวหนังสือ เมื่อเป็นตัวหนังสือเราก็จะตัดสินว่าอะไรผิดอะไรถูกที่ท่านเขียนออกมาอย่างนี้แล้วที่ฝ่ายบริหารกระทำการไปอย่างนั้น หรือว่ารัฐสภาออกกฎหมายมาอย่างนั้น ถูกหรือไม่ถูก กระผมคิดว่าถ้าหากจะให้ย้อนกลับไปว่า การแบ่งแยกอำนาจนี้ก็ออกจะเป็นคนครึ่งนอຍ เพราะบางคนเห็นว่าการแบ่งแยกอำนาจนี้มันใช้ไม่ได้เสียแล้ว แต่ตามรัฐธรรมนูญของเรา ก็แสดงออกให้เห็นชัดอยู่แล้วยังยึดถือหลักนี้อยู่ และประเทศที่เป็นประชาธิปไตยก็ยังยึดถือหลักนี้อยู่แบ่งเป็น ๓ อำนาจ อำนาจนิติบัญญัติ คือบัญญัติกฎหมายที่กำหนดกฎหมาย อำนาจบริหาร คืออำนาจที่จะบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ตุลาการคืออำนาจแปลกฎหมายครับ เมื่อแบ่งแยกหน้าที่อย่างนี้แล้ว ถ้ามีคดีขึ้นมาให้ศาล ให้เขาใช้กฎหมาย เขาก็ต้องแปลกฎหมายว่า มันแปลว่าอย่างไรถ้าเป็นพระราชกฤษฎีกาหรือกฎกระทรวง ซึ่งฝ่ายบริหารเป็นผู้ออกมา เราก็พิจารณาว่ากฎกระทรวงนั้นหรือพระราชกฤษฎีกานั้น ออกมาขัดต่อพระราชบัญญัติ หรือขัดต่ออำนาจที่ให้ไว้หรือไม่เอาละบอกว่า เออ พระราชกฤษฎีกานั้นฝ่ายบริหารออก คุณก็ว่าไปก็แล้วกัน แต่ที่นี้พระราชบัญญัติที่รัฐสภาออก ก็มีปัญหาวามันขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ รัฐธรรมนูญก็เป็นกฎหมายครับ เมื่อเรามอบให้ฝ่ายตุลาการเป็นผู้แปลกฎหมาย ทำไม่ไม่ให้เราแปลรัฐธรรมนูญด้วย บอกว่าเป็นการเมือง แต่การเมืองก็ได้เขียนมาเป็นกฎหมายแล้ว เขียนเป็นตัวหนังสือแล้ว ก็น่าจะมีผิดมีถูก ไม่ใช่จะวินิจฉัยโดยพวกส่วนมากกว่าอย่างนั้น ถ้าเราปล่อยให้ฝ่ายพิทักษ์เป็นส่วนมากวินิจฉัยแล้ว ความเที่ยงธรรมและความถูกต้องก็จะหาได้ยาก การแบ่งแยกอำนาจที่จะถ่วงดุลจึงจะเกิดขึ้นไม่ได้ กระผมคิดว่าการที่ปล่อยให้ฝ่ายตุลาการเป็นผู้วินิจฉัยปัญหาว่ากฎหมายนั้นชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ เป็นหลักสำคัญประการหนึ่งในการแยกอำนาจและการถ่วงดุลอำนาจ คือฝ่ายตุลาการนั้นก็ทำหน้าที่ที่อยู่แคบ ๆ ที่ว่าแปลกฎหมายเท่านั้น เมื่อเขาจะใช้กฎหมาย กฎหมายที่ฝ่ายรัฐสภายัดเยียดขึ้นมา จะต้องอยู่ในบังคับขอบเขตของรัฐธรรมนูญ ก็น่าจะให้ฝ่ายที่

แปลกฎหมายนั้นได้บอกว่ามันถูกหรือไม่ถูก ทีนี้กระผมอยากจะแก้ข้อกล่าวหา หรือว่าที่กล่าว
ว่าศาลนี้หรือว่านักกฎหมายโดยทั่วไปที่ท่านกล่าวว่า เป็นพวกคนครีเรียนมาไม่ถูก ที่จริงท่าน
ก็เรียนมาเหมือนกัน ทีนี้กระผมก็อยากจะรู้ว่าตุลาการไทยนี้ได้เฟล (fail) คือขาดตกบกพร่อง
ต่อประเทศชาติอย่างมากมายอย่างที่เขากล่าวหรือ หรืออย่างที่เขารู้สึกหรือ กระผมอยากจะ
ยกตัวอย่างอีกทีโดยไม่กล่าวการซ้ำคือว่าคดีอาชญากรรมสงครามหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่ง
ฝ่ายรัฐสภาออกมาว่า บุคคลในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ คือ จอมพล ป. พิบูลสงครามกับ
พวกซึ่งได้ร่วมมือกับฝ่ายอักษะนั้น เป็นอาชญากรรมสงคราม เป็นภัยต่อมนุษยชาติ แล้วในที่สุด
ศาลไทยคือศาลฎีกาของเราเนี่ย ตัดสินว่ากฎหมายนั้นขัดต่อรัฐธรรมนูญใช้ไม่ได้ เพราะเป็น
กฎหมายออกมาย้อนหลัง หมายความว่าลงโทษการกระทำของจอมพล ป. พิบูลสงครามใน
ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ แต่กฎหมายที่ออกมาลงโทษที่เรียกว่าพระราชบัญญัติอาชญากรรม
สงครามนั้น ออกมาทีหลัง ขัดต่อกฎหมายรัฐธรรมนูญและหลักกฎหมายทางกฎหมายอาญา
ว่า บุคคลจะได้รับโทษต่อเมื่อกฎหมายในขณะนั้นกำหนดให้มีโทษเท่านั้น ทีนี้ก็คงจะเป็น
ความครีของเหล่าตุลาการที่ยึดหลัก เมื่อมาแล้วบอกว่า เอ ขัดต่อหลักนี้ เราก็ตัดสินไปว่าขัด
แต่ถ้าหากจะเอาเสียงส่วนมากในขณะนั้น ท่านคิดหรือว่าจะตัดสินไปอย่างนั้นเพื่อที่จะเอาใจ
สัมพันธมิตรก็ต้องเอาคนไทยไปลงโทษประหารชีวิตหรืออะไรกระผมก็ไม่รู้ แต่เนื่องจากมี
คนที่ยังถือหลักอยู่ เราจึงได้ตัดสินไปอย่างนั้น แล้วตัดสินไปอย่างไม่อายด้วยครับ เพราะว่า
เมื่อเราตัดสินไปแล้ว ประกาศให้ฝรั่งทั้งหลายรู้ ฝรั่งไม่มีปากได้สักคำเลย พูดไม่ได้ เพราะอะไร เรา
ทำถูกหลักแล้วจะกลัวอะไร ก็เนื่องจากประเทศไทยยังมีคนที่ถือหลักอยู่ จึงกล้าประกาศหลัก
อย่างนี้ออกมา ซึ่งฝรั่งก็ไม่กล้าพูดแม้แต่คำเดียว แล้วเราจะไม่ใช่สถาบันอย่างนี้เพื่อจรรโลง
หลักรัฐธรรมนูญของเราต่อไปหรือ อย่าไปคิดว่าฝรั่งเขาจะดีกว่าเรา ไปลอกตำราเขามา กระผมว่า
สิ่งที่ดีๆ ในประเทศไทยที่ฝรั่งทั้งนี้ยังมีอีกมากครับ แต่เราไม่เชื่อของดีของเรา กระผมขอวิงวอน
ว่า สถาบันตุลาการนี้ในประเทศไทยนี้ได้เคยฟันฝ่าอุปสรรคมาเป็นเวลานาน ต่อสู้กับอำนาจ
ฝ่ายที่ต้องการมีอำนาจเด็ดขาดในบ้านเมืองแล้วก็ต่อสู้ตลอดมา เราไม่ได้ประกาศว่าเราเป็น
วีรชน แต่เนื่องจากเราครีต่อหลักการ ก็หวังว่าความครีอันนี้จะมีอยู่ต่อไปในประเทศไทย
ขอขอบคุณครับ

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ ก่อนอื่นผมอยากจะประทานเสนอตั้งข้อสังเกตว่า การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวาระที่ ๑ นี้ เห็นสมควรที่จะรวบรัดได้แล้ว เพราะถ้าพิจารณายืดยาวต่อไปอารมณ์จะรุนแรงยิ่งกว่านี้ แล้วถ้าอารมณ์รุนแรงยิ่งกว่านี้แล้ว จะเกิดทิวทัศน์ขึ้นด้วยกันทุกฝ่าย ผมจึงใคร่ประทานเสนอท่านประธานไว้ก่อนที่จะเปิดการพิจารณาในการอภิปรายของผมต่อไป ก่อนอื่นนั้นผมอยากจะเรียนท่านประธานว่าผมเห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ในเรื่องตุลาการรัฐธรรมนูญ เฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องที่มอบหมายให้ตุลาการรัฐธรรมนูญเป็นผู้พิจารณาในเรื่องเกี่ยวกับบทบัญญัติของกฎหมายที่ผ่านรัฐสภาแล้วว่าจะขัดกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ ผมรู้สึกวิตกกังวลเป็นอย่างมากที่มีเสียงเรียกร้องและต้องการเฉพาะอย่างยิ่งด้วยความเคารพจากท่านสมาชิกนิติบัญญัติซึ่งมาจากวงการตุลาการที่จะขอให้กลับไปสู่ระบบที่ให้ศาลสถิตยุติธรรม เฉพาะอย่างยิ่งศาลสูงเป็นผู้พิจารณาคำพิพากษานั้นที่ผมเห็นอย่างนั้น ผมไม่อยากจะกล่าวอะไรมากนัก ผมก็ไม่อยากจะกล่าวว่าการเมืองคืออะไร แต่ว่าการพิจารณาว่าอะไรจะขัดต่อรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการตีความตามรัฐธรรมนูญแล้วเมื่อมีการตีความรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นนั้น ขอให้ท่านพึงระมัดระวังว่า รัฐธรรมนูญนั้นเป็นเอกสารทางการเมือง เป็นบทบัญญัติซึ่งกระทบกระเทือนถึงผลประโยชน์ต่าง ๆ ของสังคม และเราจะเห็นในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อขณะนี้ ในกาลข้างหน้าในอนาคตผลประโยชน์ต่าง ๆ ในสังคมขัดแย้งมากยิ่งขึ้น ความกระทบกระเทือนความขัดแย้งของผลประโยชน์นั้นจะทวีมากยิ่งขึ้น ซึ่งตามคัลลองของประชาธิปไตย ความขัดแย้งนั้นย่อมสมานออกมาในรูปแบบหนึ่งรูปใด ในรูปเป็นนิติบัญญัติ ถ้าการที่ศาลสถิตยุติธรรมซึ่งลอยเคว้งคว้างอยู่ในขณะนี้ ก้าวล่วงออกมาพิจารณาวานิติบัญญัติฉบับนั้นฉบับนี้ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น จะกระทบกระเทือนต่อผลประโยชน์ฝ่ายต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งศาลสถิตยุติธรรมของไทยเราพร้อมที่จะเผชิญกับความขัดแย้งอย่างนั้นหรือไม่ และมีความสามารถที่จะต้านทานความขัดแย้งนั้นหรือไม่ กระผมใคร่ที่จะประทานให้ท่านประธานสภาได้กรุณาคำนี้ถึงในข้อนี้ อย่าได้พิจารณาเพียงแต่ว่า สิ่งใดที่อยู่ในอาณาจักรของเราก็ย่อมที่จะต้องขยายอาณาจักรออกไป ย่อมจะต้องรำพึงถึงความหลัง รำพึงถึงผลงานที่ได้จารึกในประวัติศาสตร์อันเลิศลอมแล้ว ในข้อนี้กระผมคิดว่าทุกท่านก็ตระหนกอยู่ แต่เรามองในอนาคตว่า ศาลสถิตยุติธรรมนั้นพร้อมที่จะเผชิญกับความขัดแย้งซึ่งจะมีในขบวนการทางการเมืองและในทางสังคม ในสังคมไทย

หรือไม่ และเมื่อออกมาแล้วในทางการเมืองนั้นศาลก็แปรเปลี่ยนได้เช่นเดียวกันผมขอฝากไว้ในข้อนี้ อีกหน้าที่หนึ่งผมใคร่อยากจะขอประทานเสนอท่านประธานคือหน้าที่ที่ตามร่างรัฐธรรมนูญนี้มอบให้ตุลาการเป็นผู้ชี้ขาดเกี่ยวกับความประพฤติอันไม่เหมาะสมของสมาชิกสภานิติบัญญัติ หรือทางรัฐสภาจะเป็นสภาผู้แทนราษฎรก็ดี หรือวุฒิสภาที่ดีนั้น ผมรู้สึกว่าการกระทำอย่างนั้นก็นับว่าเป็นวิธีการหนึ่ง แต่ผมเองด้วยความเคารพไม่ค่อยจะเห็นด้วย ผมคิดว่าหน้าที่ของกรที่จะพิจารณการกระทำดีหรือไม่ดีหรือตลอดจนการควบคุมความประพฤติของสมาชิกฝ่ายนิติบัญญัตินั้น พึงเป็นหน้าที่ของสภานิติบัญญัติหรือวุฒิสภา หรือสภาผู้แทนราษฎรหรือเป็นหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาจะพึงกระทำ แล้วผมเองก็เห็นด้วยในมาตรการที่จะมีการควบคุมความประพฤติของสมาชิกสภานิติบัญญัติบ้าง แต่ก็ควรจะกระทำภายในขอบเขตของอำนาจนิติบัญญัติเอง โดยอาจจะไม่จำเป็นต้องมีการขับกันออกจากตำแหน่ง แต่เพียงว่าจะให้มีการประณามกันก็อาจจะพอแล้ว อีกประการหนึ่งเท่าที่ผมสดับตรับฟังอยู่นั้น บางที่เราพูดกัน ถ้ามีพรรคการเมืองเสียงข้างมากก็คงจะทำได้ใครอยู่เสียงข้างน้อยก็จะถูกรังแก ในทำนองนี้นั้นผมคิดว่าเราตั้งข้อสมมุติฐานว่าพรรคการเมืองนี้ชั่วคือเล่นกับพวกอยู่อย่างเดียว ไม่คิดถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ ไม่คิดคำนึงถึงเกียรติยศของสภา แล้วก็ทำไปโดยเห็นแก่พรรคพวกอย่างเดียว ซึ่งข้อสมมุติฐานอย่างนั้น ถ้าเป็นจริงก็น่าใจหายซึ่งกระผมไม่คิดว่าเราควรมีข้อสมมุติฐานอย่างนั้น ถ้าเรามีข้อสมมุติฐานอย่างนั้นแล้วเราก็ไม่ควรจะมาร่างรัฐธรรมนูญกันเลย เพราะฉะนั้นเราก็ต้องมองโลกในแง่ดี ผมเชื่อว่าสภาจะเป็นวุฒิสภาก็ดีหรือว่าจะเป็นสภาผู้แทนราษฎรก็ดี ซึ่งจะปรากฏออกมาตามร่างรัฐธรรมนูญนี้ และตลอดจนระบบพรรคการเมืองที่จะเกิดขึ้นนั้น ก็คงจะวินิจฉัยได้ถึงความดีความชั่วของเพื่อนสมาชิกของตัวเอง โดยไม่ใช่ว่าคำนึงว่าถ้าเป็นพรรคแล้วฉันไม่ทำ ผมคิดว่านี่เป็นข้อซึ่งเราควรจะต้องคำนึง ผมขอกราบเรียนท่านนี้ ขอขอบพระคุณครับ

นายกมล สมวิเชียร : ท่านประธานที่เคารพ ผม นายกมล สมวิเชียร ขอประทานเสนอให้ผ่านหมวด ๑๑ นี้ไปครับ ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยืนขึ้นรับรอง)

นายสุธน ชื่นสมจิตต์ : กระผมขอเสนอยังไม่ให้ผ่านครับ ท่านผู้ใดเห็นด้วยโปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผมจะขอมติต่อที่ประชุม ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะผ่านหมวด ๑๑ ได้แล้ว โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๔๘ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นว่า ควรยังไม่ให้ผ่านหมวด ๑๑ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๒ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้ผ่านหมวด ๑๑ ได้แล้ว ระยะถึงตอนนี้ก็เพื่อให้ทริโมนะ และกิเลส อาสวะ เบาบางลงบ้าง ผมขอพักการประชุมแล้ววันนี้ ขอความกรุณาขอเลเวลเวลาออกไปนิดหน่อย ขอเริ่มประชุมใหม่เวลา ๑๔.๓๐ นาฬิกา

พักการประชุมเวลา ๑๒.๐๐ นาฬิกา

เริ่มประชุมใหม่เวลา ๑๔.๕๕ นาฬิกา

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขณะนี้มีสมาชิกมาประชุมครบองค์ประชุมครบองค์ประชุมแล้ว ผมขอดำเนินการประชุมต่อไป ต่อไปนี้เป็นการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญหมวด ๑๒

นายใหญ่ ศวิตชาติ : ท่านประธานครับ หมวดต่อไปนี้เป็นเรื่องที่ไม่มีปัญหาอะไรเลย ผมจึงขอเสนอให้ผ่าน ถ้าใครเห็นด้วย โปรดรับรองครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณประคองว่าอย่างไรครับ

นายประคอง เทวารุทธ : ท่านประธานที่เคารพ กระผมว่ามีปัญหามากครับ ขออย่าเพิ่งผ่านเลยครับ ใครเห็นด้วยโปรดรับรองครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอมติที่ประชุมก็แล้วกันครับ ท่านผู้ใดเห็นว่าควรผ่านหมวด ๑๒ ไปได้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๒๕ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นว่าไม่ควรผ่าน ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๓๔ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้ผ่านหมวด ๑๒ นี้ไป คุณเจริญว่าอย่างไรครับ

นายเจริญ ก้นชวงค์ : ท่านประธานที่เคารพ ผมใคร่ขอเสนอให้ผ่านบทเฉพาะกาลเหมือนกันครับ เพราะไม่มีอะไรครับ ท่านผู้ใดเห็นด้วยโปรดรับรองครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณประคอง เชิญครับ

นายประคอง เทวารุท : ท่านประธานที่เคารพครับ เรื่องนี้ผมขอไม่ผ่านเพราะเรื่อง
มีปัญหามาก ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรองครับ

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอมติที่ประชุมครับ ท่านผู้ใดเห็นว่าควรผ่าน
บทเฉพาะกาลไปได้ ขอได้ยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๕๑ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นว่าไม่ควรผ่านบทเฉพาะกาลไป
ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๗๓ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้ผ่านบทเฉพาะกาลไป
เป็นการเสร็จสิ้นการอภิปรายร่างรัฐธรรมนูญในวาระแรกแล้ว ต่อไปก็ถึงนาที่ประวัติศาสตร์
ผมจะต้องขอมติที่ประชุมตามธรรมนูญการปกครองฯ ตามข้อบังคับจะต้องเรียกชื่อเป็นรายบุคคล
ก่อนอื่นผมจะขอตั้งมติถามว่า ท่านสมาชิกเห็นด้วยหรือไม่ที่จะรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไว้
พิจารณาต่อไป เมื่อท่านเลขาธิการรัฐสภาเรียกชื่อ ท่านผู้ใดเห็นด้วยโปรดยกมือขึ้น แล้วบอกว่า
“เห็นชอบด้วย” ท่านผู้ใดไม่เห็นด้วย ก็ยื่นขึ้นแล้วบอกว่า “ไม่เห็นชอบด้วย”

ผมจะถามมติที่ประชุมเดี๋ยวนี้ครับ ในการออกเสียงลงคะแนนที่รับร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้ไว้พิจารณาต่อไปหรือไม่ เมื่อทางเจ้าหน้าที่รัฐสภาเรียกชื่อของท่าน ขอได้โปรดลุกขึ้น
ยืนบอกว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย สุตแล้วแต่กรณี เชิญท่านเลขาธิการรัฐสภาเรียกชื่อครับ

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศเอก กมล เดชะตุงคะ

พลอากาศเอก กมล เดชะตุงคะ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกมล สมวิเชียร

นายกมล สมวิเชียร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกมล สินขวานนท์

นายกมล สินขวานนท์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกระจ่าง ธรรมโชติ

นายกระจ่าง ธรรมโชติ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกระจ่าง พันธุ์มนาวิน

(นายกระจ่าง พันธุ์มนาวิน ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกระมล ทองธรรมชาติ

นายกระมล ทองธรรมชาติ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกระแส ชนะวงศ์

นายกระแส ชนะวงศ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกฤษ สมบัติสิริ

นายกฤษ สมบัติสิริ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกำจร สติรกุล

นายกำจร สติรกุล ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกำจัด กีพานิช

(นายกำจัด กีพานิช ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศตรี กำธน สินขวานนท์

นาวาอากาศตรี กำธน สินขวานนท์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกำพล วัชรพล

(นายกำพล วัชรพล ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายกิตติรัตน์ ศรีวิสารวาจา

นายกิตติรัตน์ ศรีวิสารวาจา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นางกุลลาบ มัลลิกะมาส

(นางกุลลาบ มัลลิกะมาส ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

(พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเกษม จงสวัสดิ์

(นายเกษม จงสวัสดิ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเกษม จาติกวณิช

นายเกษม จาติกวณิช : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเกษม ศิริสัมพันธ์

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเกษม สุวรรณกุล

นายเกษม สุวรรณกุล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายโกมล เพ็งศรีทอง

นายโกมล เพ็งศรีทอง : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายโกศล เกษมสานต์

นายโกศล เกษมสานต์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชจร เลิศตระกูล

(นายชจร เลิศตระกูล ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเชียน ธีระวิทย์

(นายเชียน ธีระวิทย์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายคณิง ภาไชย

(นายคณิง ภาไชย ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช

(หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ไม่ออกเสียงในฐานะเป็นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจรัส เทือกสุบรรณ

นายจรัส เทือกสุบรรณ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก จริง จุลละสุขุม

พลเรือเอก จริง จุลละสุขุม : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจรินทร์ กาญจน์มัย

นายจรินทร์ กาญจน์มัย : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจรรยา เรื่องวิเศษ

นายจรรยา เรื่องวิเศษ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจรรยา สุภาพ

นายจรรยา สุภาพ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจักรชัย จรรย์เวชวัฒนา

นายจักรชัย จรรย์เวชวัฒนา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : หม่อมราชวงศ์จักรทอง ทองใหญ่

หม่อมราชวงศ์จักรทอง ทองใหญ่ : ผมไม่เห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นางจันทน์ สันตะบุตร

นางจันทน์ สันตะบุตร : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจันทร์ อินลุมพ

นายจันทร์ อินลุมพ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจำเนียร ทองรักษ์

นายจำเนียร ทองรักษ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจโท จำรัส มังคลารัตน์

พลตำรวจโท จำรัส มังคลารัตน์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจำรัส ศรีอนันต์

นายจำรัส ศรีอนันต์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจำรุญ วัชรภักย์

(นายจำรุญ วัชรภักย์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจำเริญ วัฒนายากร

(นายจำเริญ วัฒนายากร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจำลอง เทวารุท

นายจำลอง เทวารุท : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจำลอง นวลมณี

นายจำลอง นวลมณี : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก จิตต์ สังขดุลย์

พลเรือเอก จิตต์ สังขดุลย์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจิตติ ติงศภัทย์

(นายจิตติ ติงศภัทย์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี จิตต์กวี เกษะโกมล

(พลตรี จิตต์กวี เกษะโกมล ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก จินดา ณ สงขลา

(พันเอก จินดา ณ สงขลา ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร

คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายจุมพล สวัสดิ์ยากร

นายจุมพล สวัสดิ์ยากร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเจริญ คันธวงศ์

นายเจริญ คันธวงศ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาเอก เจริญ เจริญรัชต์ภาคย์

นาวาเอก เจริญ เจริญรัชต์ภาคย์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท เจริญ พงษ์พานิช

(พลโท เจริญ พงษ์พานิช ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเจริญ สุวรรณมงคล

นายเจริญ สุวรรณมงคล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายฉลอง กัลยาณมิตร

(นายฉลอง กัลยาณมิตร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายแจก ชนะศิริ

(นายแจก ชนะศิริ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท เฉลิมชัย จารุวัตร

(พลโท เฉลิมชัย จารุวัตร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเฉลิม ประจวบเหมาะ

นายเฉลิม ประจวบเหมาะ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเฉลิมชัย วสินนท์

นายเฉลิมชัย วสินนท์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเฉลียว วัชรพุก

(นายเฉลียว วัชรพุก ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเนติ อนุสรราชกิจ

(นายเนติ อนุสรราชกิจ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชนะ รุ่งแสง

นายชนะ รุ่งแสง : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นางชนิดต์ ปิยะอุย

นางชนิดต์ ปิยะอุย : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชมพู อรรถจินดา

นายชมพู อรรถจินดา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชลอ ธรรมศิริ

นายชลอ ธรรมศิริ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชลอ วนะภูติ

นายชลอ วนะภูติ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : ร้อยเอก ชะโลม รัตนเสถียร

ร้อยเอก ชะโลม รัตนเสถียร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชัย มุกตพันธ์

(นายชัย มุกตพันธ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ชาญ อังคุโชติ

พลโท ชาญ อังคุโชติ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชำนานู พจนา

นายชำนานู พจนา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชิต นิลพานิช

(นายชิต นิลพานิช ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พันตำรวจเอก ชูลิต ปราณิประชาชน

พันตำรวจเอก ชูลิต ปราณิประชาชน : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชวงค์ ฉายะบุตร

(นายชวงค์ ฉายะบุตร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ชุศักดิ์ วัฒนวรรณชัย

พลโท ชุศักดิ์ วัฒนวรรณชัย : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์

(นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายชูลิน โคนันท์
(นายชูลิน โคนันท์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท เซวง ยังเจริญ
พลโท เซวง ยังเจริญ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเชาวน์ ณ คีลวันต์
นายเชาวน์ ณ คีลวันต์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเชิด โทณะวณิก
นายเชิด โทณะวณิก : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไชยรงค์ ชูชาติ
นายไชยรงค์ ชูชาติ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายโชค จารุจินดา
(นายโชค จารุจินดา ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายโชคก วีรธรรม พูลสวัสดิ์
นายโชคก วีรธรรม พูลสวัสดิ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก โชติ ทิรัณย์ษรุตติ
(พลเอก โชติ ทิรัณย์ษรุตติ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจตรี ณรงค์ มหานนท์
พลตำรวจตรี ณรงค์ มหานนท์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม
นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : เจ้าดวงเดือน ณ เชียงใหม่
เจ้าดวงเดือน ณ เชียงใหม่ : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายดำรง ลัทธพิพัฒน์
นายดำรง ลัทธพิพัฒน์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายต๋นัย บุณนาค
นายต๋นัย บุณนาค : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นางเต็มสิริ บุญยสิงห์
นางเต็มสิริ บุญยสิงห์ : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเต็มศักดิ์ กฤษณามระ
นายเต็มศักดิ์ กฤษณามระ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายถาวร ชนะภัย
(นายถาวร ชนะภัย ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ถนัด คอมันตร์
พันเอก ถนัด คอมันตร์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : หม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์
หม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์
นายเถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายแถมสิน รัตนพันธุ์
นายแถมสิน รัตนพันธุ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายทวิช กลิ่นประทุม

นายทวิช กลิ่นประทุม : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายทวี เจริญพิทักษ์

(นายทวี เจริญพิทักษ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายทวี แรงขำ

นายทวี แรงขำ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายทองคำ จารุเทติ

(นายทองคำ จารุเทติ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา

นายทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายทองหยด จิตตวีระ

นายทองหยด จิตตวีระ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : หม่อมราชวงศ์เทพฤทธิ์ เทวกุล

(หม่อมราชวงศ์เทพฤทธิ์ เทวกุล ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเทียน อึ้งกุล

นายเทียน อึ้งกุล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี เทียนชัย สิริสัมพันธ์

(พลตรี เทียนชัย สิริสัมพันธ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายธวัช มกรพงศ์

(นายธวัช มกรพงศ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายระนิต พิศาลบุตร

นายระนิต พิศาลบุตร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายธานินทร์ กรัยวิเชียร

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายนพพร บุญยฤทธิ์

นายนพพร บุญยฤทธิ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายนิคม จันทรวีฑูร

นายนิคม จันทรวีฑูร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายนิธิพัฒน์ ซาลิจันทร์

(นายนิธิพัฒน์ ซาลิจันทร์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : หม่อมราชวงศ์นิติวัฑฒ์ เกษมศรี

หม่อมราชวงศ์นิติวัฑฒ์ เกษมศรี : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายนิพนธ์ ศศิธร

(นายนิพนธ์ ศศิธร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พันตำรวจเอก นิรันดร ชัยนาม

พันตำรวจเอกนิรันดร ชัยนาม : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายนิสสัย เวชชาชีวะ

(นายนิสสัย เวชชาชีวะ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบตี จุณณานนท์

นายบตี จุณณานนท์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นางบรรจง นีวาสะบุตร

(นางบรรจง นีวาสะบุตร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบรรจบ คลังจันทร์

นายบรรจบ คลังจันทร์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบรรเจ็ด คຸ້ນวงค์

นายบรรเจ็ด คຸ້ນวงค์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบรรหาร ศิลปอาชา

นายบรรหาร ศิลปอาชา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบัญชา ลำซำ

นายบัญชา ลำซำ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบัญญัติ สุชีวะ

นายบัญญัติ สุชีวะ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจตรี บันเทิง กัมปนาทแสนยาก

(พลตำรวจตรี บันเทิง กัมปนาทแสนยาก ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญชนะ อัดถากร

นายบุญชนะ อัดถากร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญช่วย ศรีสารคาม

(นายบุญช่วย ศรีสารคาม ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญชอบ สาครินทร์

นายบุญชอบ สาครินทร์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก บุญชัย บำรุงพงศ์
(พลเอก บุญชัย บำรุงพงศ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญชู โรจนเสถียร
นายบุญชู โรจนเสถียร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญถม เย็นมะโนช
(นายบุญถม เย็นมะโนช ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญถิ่น อัตถากร
นายบุญถิ่น อัตถากร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์
นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญธรรม ทองไข่มุกต์
(นายบุญธรรม ทองไข่มุกต์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญยง ว่องวานิช
(นายบุญยง ว่องวานิช ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญยิ่ง นันทาภิวัฒน์
นายบุญยิ่ง นันทาภิวัฒน์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท บุญเรือน บัวจรรยา
พลโท บุญเรือน บัวจรรยา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : คุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราชู
คุณหญิงบุญเลื่อน เครือตราชู : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญย์ เจริญไชย

นายบุญย์ เจริญไชย : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : ร้อยตำรวจโท บุษย์ จินตนา

ร้อยตำรวจโท บุษย์ จินตนา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประกอบ ตู๋จินดา

นายประกอบ ตู๋จินดา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พันตำรวจเอก ประกอบ วีระพันธุ์

(พันตำรวจเอก ประกอบ วีระพันธุ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประกายเพชร อินทุโสภณ

นายประกายเพชร อินทุโสภณ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประกิต อุตตะโมต.

นายประกิต อุตตะโมต : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประคอง เทวารุทธ

นายประคอง เทวารุทธ : ผมไม่เห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประจวบ ทองอุไร

นายประจวบ ทองอุไร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประจวบ ศิริวิรวาท

นายประจวบ ศิริวิรวาท : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พันตำรวจโท ประจักษ์รา บุญนาค

พันตำรวจโท ประจักษ์รา บุญนาค : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประชุม โฉมฉาย

(นายประชุม โฉมฉาย ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประดิษฐ์ วนาพิทักษ์

(นายประดิษฐ์ วนาพิทักษ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : ภราดา ประทีป มาร์ติน โกมลมาศ

ภราดา ประทีป มาร์ติน โกมลมาศ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประทีป เสียงหวาน

นายประทีป เสียงหวาน : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประเทือง กิริติบุตร

นายประเทือง กิริติบุตร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประธาน ดวงรัตน์

(นายประธาน ดวงรัตน์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร

นายประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร : ผมไม่เห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประภาศน์ อวยชัย

นายประภาศน์ อวยชัย : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประมวล กุลมาตย์

นายประมวล กุลมาตย์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ประมาณ อติเรกสาร

พลตรี ประมาณ อติเรกสาร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประวิณ ณ นคร

นายประวิณ ณ นคร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประสงค์ สุขุม

(นายประสงค์ สุขุม ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ประสาน แรงกล้า

(พลโท ประสาน แรงกล้า ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประสิทธิ์ ชูพินิจ

(นายประสิทธิ์ ชูพินิจ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประเสริฐ ณ นคร

นายประเสริฐ ณ นคร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท ประเสริฐ ธรรมศิริ

(พลโท ประเสริฐ ธรรมศิริ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประหยัด ศ. นาคะนาท

นายประหยัด ศ. นาคะนาท : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายปราโมทย์ นาคทรพรพ

นายปราโมทย์ นาคทรพรพ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายปริญญา ขวลิตร่าง

นายปริญญา ขวลิตร่าง : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายปรีดา กรรณสูต

(นายปรีดา กรรณสูต ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายปรีดี เกษมทรัพย์

นายปรีดี เกษมทรัพย์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายป๋วย อึ๊งภากรณ์
(นายป๋วย อึ๊งภากรณ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายปิยะ จักกะพาก

นายปิยะ จักกะพาก : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายแผน วรณเมธี

นายแผน วรณเมธี : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพงศ์เพ็ญ ศักุนตาภัย

นายพงศ์เพ็ญ ศักุนตาภัย : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพงษ์ สารสิน

นายพงษ์ สารสิน : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพงศ์ศักดิ์ วรสุนทรโรสถ

นายพงศ์ศักดิ์ วรสุนทรโรสถ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจโท พจน์ เกษะนันท์

(พลตำรวจโท พจน์ เกษะนันท์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพนัส สิมะเสถียร

นายพนัส สิมะเสถียร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท พร ธนะภูมิ

(พลโท พร ธนะภูมิ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพัทยา สายหู

(นายพัทยา สายหู ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพิชัย รัตตกุล

นายพิชัย รัตตกุล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพิมล จิตต์หมั่น

นายพิมล จิตต์หมั่น : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพิศาล มูลศาสตรสาทร

(นายพิศาล มูลศาสตรสาทร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายพิสุทธิ นิมมานเหมินท์

นายพิสุทธิ นิมมานเหมินท์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเพทาย อมาตยกุล

นายเพทาย อมาตยกุล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไพจิตร เอื้อทวีกุล

นายไพจิตร เอื้อทวีกุล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไพฑูรย์ ไทตระไวศยะ

นายไพฑูรย์ ไทตระไวศยะ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไพโรจน์ จิยาศักดิ์

นายไพโรจน์ จิยาศักดิ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไพโรจน์ ชัยนาม

นายไพโรจน์ ชัยนาม : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไพโรจน์ สุวรรณกร
(นายไพโรจน์ สุวรรณกร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : หม่อมหลวงภัคศุภ ก่าภู
หม่อมหลวงภัคศุภ ก่าภู : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจตรี ภา สารสิน
พลตำรวจตรี ภา สารสิน : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายมณูญ บริสุทธิ์
นายมณูญ บริสุทธิ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พระมณูเวทย์วิมลนาท
พระมณูเวทย์วิมลนาท : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายมะเนาะ ยูเด็น
นายมะเนาะ ยูเด็น : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายมานะ พิทยาภรณ์
(นายมานะ พิทยาภรณ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายมารุต บุณนาค
นายมารุต บุณนาค : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายมาลัย หุวะนันทน์
(นายมาลัย หุวะนันทน์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์
นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์ : ผมเห็นชอบด้วย

กมลასัน

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขานุการรัฐสภา) : พันตำรวจเอก หม่อมราชวงศ์ ยงสุข

(พันตำรวจเอก หม่อมราชวงศ์ ยงสุข กมลასัน ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขานุการรัฐสภา) : นายยศ บุนนาค

นายยศ บุนนาค : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขานุการรัฐสภา) : นายยุวรัตน์ กมลเวช

นายยุวรัตน์ กมลเวช : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขานุการรัฐสภา) : นายรักษักดิ์ วัฒนพานิช

นายรักษักดิ์ วัฒนพานิช : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขานุการรัฐสภา) : นายระวี ภาวิไล

นายระวี ภาวิไล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขานุการรัฐสภา) : นายเรณู สุวรรณสิทธิ์

นายเรณู สุวรรณสิทธิ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขานุการรัฐสภา) : นางแรม พรหมโมบล บุญยประสพ

นางแรม พรหมโมบล บุญยประสพ : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขานุการรัฐสภา) : นายเล็ก วานิชองกูร

นายเล็ก วานิชองกูร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขานุการรัฐสภา) : พลเอก เล็ก แนวมาลี

พลเอก เล็ก แนวมาลี : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขานุการรัฐสภา) : คุณหญิงเลอศักดิ์ สมบัติศิริ

คุณหญิงเลอศักดิ์ สมบัติศิริ : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวาทัญญู ณ ถลาง

นายวาทัญญู ณ ถลาง : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พันตำรวจเอก วลีษฐ เดชกุญชร

พันตำรวจเอก วลีษฐ เดชกุญชร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิกรม เมลาณนท์

นายวิกรม เมลาณนท์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิจารณ์ นิวัตวงศ์

(นายวิจารณ์ นิวัตวงศ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิชา เศรษฐบุตร

(นายวิชา เศรษฐบุตร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิเชียร จະวะสิต

นายวิเชียร จະวะสิต : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิญญู อังคนารักษ์

นายวิญญู อังคนารักษ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจโท วิฑูรย์ ยะสวัสดิ์

พลตำรวจโท วิฑูรย์ ยะสวัสดิ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิทย์ ตันตยกุล

นายวิทย์ ตันตยกุล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิฑูร จักกะพาก

(นายวิฑูร จักกะพาก ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวินิจ วังตาล

นายวินิจ วังตาล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาอากาศเอก วิมล วิริยะวิทย์

นาวาอากาศเอก วิมล วิริยะวิทย์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิรัช กมุทมาศ

นายวิรัช กมุทมาศ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิลาศ มณีวัต

นายวิลาศ มณีวัต : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ

นายวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายวิกิจ วีรานุกัตต์

(นายวิกิจ วีรานุกัตต์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายศรีภูมิ สุขเนตร

(นายศรีภูมิ สุขเนตร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจโท ศรีสุข มหิทธิเทพ

พลตำรวจโท ศรีสุข มหิทธิเทพ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายศล เวสโกสิทธิ์

นายศล เวสโกสิทธิ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายศักดิ์ดา สายบัว

(นายศักดิ์ดา สายบัว ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายศิววงศ์ จังคศิริ

นายศิววงศ์ จังคศิริ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี ศิริ สิริโยธิน

พลตรี ศิริ สิริโยธิน : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเรือเอก สงัด ชลออยู่

(พลเรือเอก สงัด ชลออยู่ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

(พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสง่า วงศ์บางขวด

(นายสง่า วงศ์บางขวด ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสง่า สรรพศรี

(นายสง่า สรรพศรี ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสถาปน ศิริจันทร์

นายสถาปน ศิริจันทร์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสนอง ตูจินดา

นายสนอง ตูจินดา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสนั่น เกตุทัต

นายสนั่น เกตุทัต : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสนิท วิไลจิตต์

(นายสนิท วิไลจิตต์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสนิท เอกชัย

นายสนิท เอกชัย : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก สมคิด ศรีสังคม

พันเอก สมคิด ศรีสังคม : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมชาย ไปษยานนท์

นายสมชาย ไปษยานนท์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมพงษ์ ละมัยกุล

นายสมพงษ์ ละมัยกุล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมพร กลิ่นพงษา

นายสมพร กลิ่นพงษา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมพร เทพลีธา

(นายสมพร เทพลีธา ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นาวาเอก สมภพ ภิรมย์

นาวาเอก สมภพ ภิรมย์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : คุณหญิงสมศรี เจริญรัตน์ภาคย์

คุณหญิงสมศรี เจริญรัตน์ภาคย์ : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมศักดิ์ ชูโต

(นายสมศักดิ์ ชูโต ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมหมาย ชุนตระกูล

นายสมหมาย ชุนตระกูล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมัคร สุนทรเวช

(นายสมัคร สุนทรเวช ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสละ หนูเงิน

นายสละ หนูเงิน : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท สวัสดิ์ มัถการุณ

(พลโท สวัสดิ์ มัถการุณ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสวัสดิ์ มีเพียร

นายสวัสดิ์ มีเพียร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสวัสดิ์ อุทัยศรี

นายสวัสดิ์ อุทัยศรี : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสวาสดี ไชยคุนา

นายสวาสดี ไชยคุนา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตรี สันต์ จิตรปฎิมา

พลตรี สันต์ จิตรปฎิมา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสายสิทธิ พรแก้ว

(นายสายสิทธิ พรแก้ว ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท สายหยุด เกิดผล

พลโท สายหยุด เกิดผล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสาโรช บัวศรี

(นายสาโรช บัวศรี ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลเอก สำราญ แพทยกุล

พลเอก สำราญ แพทยกุล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสำราญ วังศพำห์

นายสำราญ วังศพำห์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสิงห์โต จ่างตระกูล

นายสิงห์โต จ่างตระกูล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลอากาศตรี สิทธิ เศวตศิลา

พลอากาศตรี สิทธิ เศวตศิลา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสิปปนนท์ เกตุทัต

นายสิปปนนท์ เกตุทัต : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : เรือเอก สืบสาย สุวรรณจินดา

(เรือเอก สืบสาย สุวรรณจินดา ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุกิจ จุลละนนท์

นายสุกิจ จุลละนนท์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุด แสงวิเชียร

นายสุด แสงวิเชียร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุดใจ เหล่าสุนทร

(นายสุดใจ เหล่าสุนทร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจตรี สุกันน์ สุขุมวาท

พลตำรวจตรี สุกันน์ สุขุมวาท : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุธน ชื่นสมจิตต์

นายสุธน ชื่นสมจิตต์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : คุณหญิงสุภาพ วิเศษสุรการ

คุณหญิงสุภาพ วิเศษสุรการ : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจโท สุรพล จุลละพราหมณ์ :

พลตำรวจโท สุรพล จุลละพราหมณ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุรินทร์ เทพกาญจนา

นายสุรินทร์ เทพกาญจนา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุรินทร์ มาศดิตถ์

นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นางสาวรัชนี มณีวัต

นางสาวรัชนี มณีวัต : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสุวิทย์ ยี่งวรพันธ์

(นายสุวิทย์ ยี่งวรพันธ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเสน่ห์ จามริก

นายเสน่ห์ จามริก : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเสนอ อินทรสุขศรี

นายเสนอ อินทรสุขศรี : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเสนาะ อุณากุล

นายเสนาะ อุณากุล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลโท เสริม ณ นคร

พลโท เสริม ณ นคร : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นางเสริมศรี เอกชัย

นางเสริมศรี เอกชัย : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายแสวง หัตถเที่ยง

นายแสวง หัตถเที่ยง : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไสว ศิริมงคล

นายไสว ศิริมงคล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายไสร้ง สัจจิตกุล

(นายไสร้ง สัจจิตกุล ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายใหญ่ ศวิตชาติ

นายใหญ่ ศวิตชาติ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอดุล วิเชียรเจริญ

(นายอดุล วิเชียรเจริญ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอนันต์ ภูษ่อม

(นายอนันต์ ภูษ่อม ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล

นายอรรถ วิสูตรโยธาภิบาล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอรัญ ธรรมโน

นายอรัญ ธรรมโน : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอรุณ ภาณุพงศ์
(นายอรุณ ภาณุพงศ์ ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอมร จันทรสุมบูรณ์
นายอมร จันทรสุมบูรณ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอวย เกตุสิงห์
นายอวย เกตุสิงห์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : คุณหญิงอัมพร มีศุข
คุณหญิงอัมพร มีศุข : ดิฉันเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พันตำรวจเอก อารีย์ กะริบุตร
(พันตำรวจเอก อารีย์ กะริบุตร ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอาษา เมฆสวรรค์
นายอาษา เมฆสวรรค์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอำนาจ วีรวรรณ
นายอำนาจ วีรวรรณ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอินทรี จันทรสติติย์
นายอินทรี จันทรสติติย์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอุกฤษ มงคลนาวิน
(นายอุกฤษ มงคลนาวิน ไม่อยู่ในที่ประชุม)

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอุทธรณ์ พลกุล
นายอุทธรณ์ พลกุล : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายอุทิศ นาคสวัสดิ์

นายอุทิศ นาคสวัสดิ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเอกวิทย์ ณ ถลาง

นายเอกวิทย์ ณ ถลาง : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายเอนก สิทธิประศาสน์

นายเอนก สิทธิประศาสน์ : ผมเห็นชอบด้วย

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านสมาชิกที่เข้ามายังไม่ทันออกเสียงลงคะแนนที่เรียกชื่อท่านไปแล้ว ประเดี๋ยวผมจะขอให้ท่านเลขาธิการรัฐสภาเรียกชื่อ แล้วขอท่านโปรดกรุณายืนขึ้นออกเสียงลงคะแนนด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พันเอก ถนัด คอมันตร์

พันเอก ถนัด คอมันตร์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายบุญช่วย ศรีสารคาม

นายบุญช่วย ศรีสารคาม : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายนิสสัย เวชชาชีวะ

นายนิสสัย เวชชาชีวะ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายป๋วย อึ๊งภากรณ์

นายป๋วย อึ๊งภากรณ์ : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายสมพร เทพสิทธา

นายสมพร เทพสิทธา : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : นายประดิษฐ์ วานิชทัฬหี

นายประดิษฐ์ วานิชทัฬหี : ผมเห็นชอบด้วย

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร

พลตำรวจตรี สง่า กิตติขจร : ผมเห็นชอบด้วย

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ปรากฏผลว่า ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติเห็นด้วยในอันที่จะรับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ไว้พิจารณาต่อไป มีจำนวน ๒๐๙ ท่าน ไม่เห็นด้วย ๓ ท่าน เป็นอันว่าสภานี้มีมติให้รับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ไว้พิจารณาต่อไป

(สมาชิกในที่ประชุมปรบมือ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ต่อไปเป็นการเลือกกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ในวาระที่ ๒ เป็นจำนวน ๓๕ คน ขอได้โปรดเสนอชื่อได้

นายบุญชนะ อัดถากร : กระผมขอเสนอ นายทวี แรงขำ

นายทวี แรงขำ : กระผมต้องขอประทานโทษ เพราะได้รับมอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติให้เป็นประธานกรรมการฝ่ายปกครอง มีงานมากขอความกรุณาขอถอนตัวครับ ขอขอบคุณท่านผู้เสนอ

นายจรินทร์ ฤกษ์โนนมี : กระผมขอเสนอ นายไสว ศิริมงคล ท่านผู้ใดเห็นด้วยโปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายชนะ รุ่งแสง : กระผมขอเสนอ นายประกายเพชร อินทุโสภณ ท่านผู้ใดเห็นด้วยโปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายสมชาย ไปษยานนท์ : กระผมขอเสนอ พลตำรวจโท จำรัส มังคลารัตน์ ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายยุวรัตน์ กมลเวช : กระทบขอเสนอ นายคณิง ฤาไชย ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายรักษศักดิ์ วัฒนพานิช : กระทบขอเสนอ นายไพโรจน์ ชัยนาม ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายไพฑูรย์ โทตระไวศยะ : กระทบขอเสนอ นายยุวรัตน์ กมลเวช ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

หม่อมราชวงศ์ถนัดศรี สวัสดิวัตน์ : กระทบขอเสนอ พันเอก ถนัด คอมันตร์
ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายจรรยา เรืองวิเศษ : กระทบขอเสนอ นายกิตติรัตน์ ศรีวิสารวาจา ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายจรัส เทือกสุบรรณ : กระทบขอเสนอ นายจรินทร์ กาญจนมัย ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายบุญชอบ สาครินทร์ : กระทบขอเสนอ นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ร้อยเอก ชะโลม รัตนเสถียร : กระทบขอเสนอ คุณประคอง เทวารุทท ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกรับรอง)

นายเกษม จาติกวณิช : กระผมขอเสนอ คุณเกษม สุวรรณกุล ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกรับรอง)

นายนิสสัย เวชชาชีวะ : กระผมขอเสนอ นาวาอากาศตรี กำธน สินทวานนท์
ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกรับรอง)

นายปิยะ จักกะพาก : กระผมขอเสนอ คุณอมร จันทรมบูรณ์ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกรับรอง)

นายประกายเพชร อินทโคภณ : กระผมขอเสนอ คุณพงศ์เพ็ญ ศกุนตาทัย
ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกรับรอง)

นายโชคก วีรธรรม พูลสวัสดิ์ : กระผมขอเสนอ คุณทองต่อ กล้ายไม้ ณ อยุรยา
ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกรับรอง)

นายเจริญ คันธวงศ์ : กระผมขอเสนอ คุณอุทธรณ์ พลกุล ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกรับรอง)

นาวาเอก เจริญ เจริญรัชต์ภาคย์ : กระผมขอเสนอ คุณสนอง ตูจินดา ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกรับรอง)

นายเจริญ สุวรรณมงคล : กระผมขอเสนอ คุณสิงห์โต จ่างตระกูล ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

พลตำรวจตรี ณรงค์ มหามนต์ : กระผมขอเสนอ คุณประเทือง กิริติบุตร ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายพงศ์เพ็ญ ศกุนตาทัย : กระผมขอเสนอ คุณเฉลิมชัย วสันันท์ ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายบัญชา ลำซำ : กระผมขอเสนอ คุณมารุต บุญนาค ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรด
รับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายบัญญัติ สุชีวะ : กระผมขอเสนอ คุณธานินทร์ กรัยวิเชียร ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายพิมล จิตต์หมั่น : กระผมขอเสนอ คุณจันทน์ สันตะบุตร ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายใหญ่ ศวิตชาติ : กระผมขอเสนอ เลขธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายสมภพ โทตระกิตย์ (รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงยุติธรรม) : ผมว่าตาม
ข้อบังคับจะเสนอตำแหน่งไม่ได้ ต้องเสนอเป็นชื่อตัวบุคคลและถ้าหากว่าจะเสนอชื่อผม
ขอถอนครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณสมภพ โทตระกิตย์ ขอถอน โปรดเสนอ
ชื่อต่อไป

นายมนูญ บริสุทธิ์ : กระผมขอเสนอ คุณบุญย์ เจริญไชย ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ภราดา ประทีป มาร์ติน โภกลมาศ : กระผมขอเสนอ คุณหญิงอัมพร มีสุข ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายสำราญ วัศพำห์ : กระผมขอเสนอ คุณแรม พรหมไบบล บุญประเสริฐ
ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายอุทิศ นาคสวัสดิ์ : กระผมขอเสนอ คุณใหญ่ ศวิตชาติ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายอวย เกตุสิงห์ : กระผมขอเสนอ คุณมนูญ บริสุทธิ์ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายอำนาจ วีจรรณ : กระผมขอเสนอ คุณนิสสัย เวชชาชีวะ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายเอกวิทย์ ณ ถลาง : กระผมขอเสนอ คุณกมล สมวิเชียร ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายเอนก สิทธิประศาสน์ : กระผมขอเสนอ คุณชลอ วนะภูติ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายสุธน ชื่นสมจิตต์ : กระผมขอเสนอ นายบุญชู ไรจนเสถียร ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายบุญชู ไรจนเสถียร : ผมขอถอน
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณบุญชู ไรจนเสถียร ขอถอน โปรดเสนอ
ชื่อต่อไป

นายพิสุทธิ นิมมานเหมินท์ : กระผมขอเสนอ นายไพบย อึ้งภากรณ์ ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายมารุต บุณนาค : กระผมขอเสนอ นายกระจ่าง ธรรมโชติ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายพิชัย รัตตกุล : กระผมขอเสนอ นายดำรง ลัทธพิพัฒน์ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

คุณหญิงอัมพร มีสุข : ดิฉันขอเสนอ คุณสุกิจ จุลละนันท์ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายกฤช สมบัติศิริ : กระผมขอเสนอ นายกระมล ทองธรรมชาติ ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายจันทร์ อินลู่เทพ : กระผมขอเสนอ นายกฤช สมบัติศิริ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายจำเนียร ทองรักษ์ : กระผมขอเสนอ นายเถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์ ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายสิงห์โต จ่างตระกูล : กระผมขอเสนอ นายปรีดี เกษมทรัพย์ ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายวินิจ วังตาล : กระผมขอเสนอ นายนิคม จันทรวีฑูร ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายนิคม จันทรวีฑูร : กระผมขอถอน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณนิคม จันทรวีฑูร ขอถอน โปรดเสนอชื่อ

ต่อไป

พันเอก สมคิด ศรีสังคม : กระผมขอเสนอ นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เพื่อความเข้าใจเสนอคนภายนอกได้ครับ
กรรมการวิสามัญ ไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกสภาแห่งนี้

นายเรณู สุวรรณสิทธิ์ : กระผมขอเสนอ พันเอก สมคิด ศรีสังคม ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายปรีดี เกษมทรัพย์ : กระผมขอเสนอ นายเกษม ศิริสัมพันธ์ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายเกษม ศิริสัมพันธ์ : กระผมขอเสนอ นายประกอบ หุตะสิงห์ ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายประกอบ หุตะสิงห์ (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม) : กระผมขอถอน
พลโท เสงี่ยม ยังเจริญ : กระผมขอเสนอ นายจรรยา สุภาพ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายจรรยา สุภาพ : กระผมขอถอน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณจรรยา สุภาพ ขอถอน โปรดเสนอชื่อ
ต่อไป

นายจำลอง เทวารุท : เมื่อตะกี้ ผมได้ยื่นชื่อไม่ค่อยถนัด คุณพิชัย รัตตกุล

มีคนเสนอหรือยัง ถ้ายังไม่มี ผมขอเสนอ นายพิชัย รัตตกุล ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายจำลอง นวลมณี : กระทบขอเสนอ นายชำนาญ พงษา ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายพงศ์ศักดิ์ วรสุนทรโรสถ : กระทบขอเสนอ นายสวัสดิ์ ไชยคุณา ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายพงษ์ สารสิน : กระทบขอเสนอ นายวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายเชาวน์ เน ศीलวันต์ : กระทบขอเสนอ หม่อมราชวงศ์นิติวิทย์ เกษมศรี
ท่านผู้ใดเห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

คุณหญิงจินตนา ยศสุนทร : ดิฉันขอเสนอคุณไพจิตร เอื้อทวิกุล ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายไพจิตร เอื้อทวิกุล : ขอบคุณท่านผู้เสนอ แต่กระทบมีความจำเป็น ต้อง
ขอถอนครับ

ประธานสมานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณไพจิตร เอื้อทวิกุล ขอถอน โปรดเสนอ
ชื่อต่อไป

นายปราโมทย์ นาครทรรพ : กระทบขอเสนอ นายคิวงค์ จังคศิริ ท่านผู้ใด

เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายธานินทร์ กรัยวิเชียร : กระผมขอเสนอ นายวิกรม เมลานันท์ ท่านผู้ใด

เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายปรีดา วรรณสุต : กระผมขอเสนอ นายพงษ์ สารสิน ท่านผู้ใดเห็นด้วย

โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายพงษ์ สารสิน : กระผมขอถอนครับ

นายนพพร บุญฤทธิ์ : กระผมขอเสนอ พันตำรวจโท ประจักษ์ บุนนาค ท่านผู้ใด

เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม : กระผมขอเสนอ นายมานะ พิทยาภรณ์ ท่านผู้ใด

เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายดำรง ลัทธพิพัฒน์ : กระผมขอเสนอ นายจิตติ ดิงคภักดิ์ ท่านผู้ใดเห็นด้วย

โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายแมนรัตน์ ศรีกรานนท์ : กระผมขอเสนอ นายวิญญู อังคนารักษ์ ท่านผู้ใด

เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายวิเชียร จะวะสิต : กระผมขอเสนอ นายชโล ธรรมศิริ ท่านผู้ใดเห็นด้วย

โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายศักดิ์ดา สายบัว : กระทบขอเสนอ นายสรรเสริญ ไกรจิตติ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายศิววงศ์ จังคศิริ : กระทบขอเสนอ พลตรี ประมาณ อติเรกสาร ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายอรัญ ธรรมโน : กระทบขอเสนอ นายหยุด แสงอุทัย ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายวิกรม เมฆลานนท์ : กระทบขอเสนอ นายสุรินทร์ เทพกาญจนา ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายสุรินทร์ เทพกาญจนา : กระทบขอถอนครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณสุรินทร์ เทพกาญจนา ขอลอง โปรด
เสนอชื่อต่อไป

นายวิกรม เมฆลานนท์ : กระทบขอเสนอ นายสุรินทร์ มาศดิตถ์ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายอมร จันทรสมบูรณ์ : กระทบขอเสนอนายเล็ก วานิชองกูร ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายกระจ่าง ธรรมโชติ : กระผมขอเสนอ นายบัญญัติ สุชีวะ ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายเถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์ : กระผมขอเสนอ พลตรี ศิริ สิริโยธิน ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

พลตรี ศิริ สิริโยธิน : กระผมขอถอน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : พลตรี ศิริ สิริโยธิน ขอถอน โปรดเสนอ
ชื่อต่อไป

นายไพจิตร เอื้อทวิกุล : กระผมขอเสนอ นายชัยอนันต์ สมุทวณิช ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

นายเสนาะ อุณาคุล : กระผมขอเสนอ นายเสน่ห์ จามริก ท่านผู้ใดเห็นด้วย
โปรดรับรอง

นายสถาปน์ ศิริขันธ์ : กระผมขอเสนอ หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช (ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ) : กระผม
ขอถอน

นายสถาปน์ ศิริขันธ์ : ถ้าอย่างนั้น กระผมขอเสนอ ปิดการเสนอรายชื่อ ท่านผู้ใด
เห็นด้วย โปรดรับรอง

(มีสมาชิกยื่นขึ้นรับรอง)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านสมาชิกเสนอ ปิดการเสนอรายชื่อแล้ว
มีสมาชิกรับรองครบแล้ว ก็ต้องถามมติที่ประชุมให้เป็นหลักฐานเสียหน่อยครับ ท่านผู้ใด

เห็นว่าควรปิดการเสนอชื่อกรรมการวิสามัญได้ ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๑๖ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดไม่เห็นด้วย ขอได้โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๖๕ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้ปิดการเสนอชื่อต่อไปก็จะได้มีการเลือกกรรมการ ขอให้เลขาธิการรัฐสภาอ่านรายชื่อเสียก่อน

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : รายชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอให้เป็นกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ๑ นายไสว ศิริมงคล ๒ นายประกายเพชร คินทุไศภณ ๓ พลตำรวจโท จำรัส มังคลารัตน์ ๔ นายคณิง ฤไชย ๕ นายไพโรจน์ ชัยนาม ๖ นายยวรัตน์ กมลเวชช ๗ พันเอก ถนัด คอมันตร์ ๘ นายกิตติรัตน์ ศรีวิสารวาจา ๙ นายจรินทร์ กาญจน์มัย ๑๐ นายณัฐวุฒิ สุทธิสงคราม ๑๑ นายประคอง เทวารุท ๑๒ นายเกษม สุวรรณกุล ๑๓ นาวาอากาศตรี กำธน สินธวานนท์ ๑๔ นายอมร จันทรสมบูรณ์ ๑๕ นายพงศ์เพ็ญ ศักุนตาทัย ๑๖ นายทองต่อ กล้ายไม้ ณ อยุธยา ๑๗ นายอุทธรณ์ พลกุล ๑๘ นายสนอง ตูจันตา ๑๙ นายสิงห์โต จ่างตระกูล ๒๐ นายประเทือง กীরติบุตร ๒๑ นายเฉลิมชัย วลีนนท์ ๒๒ นายมารุต บุนนาค ๒๓ นายธานีนทร์ ทรัพย์วิเชียร ๒๔ นางจันทน์ สันตะบุตร ๒๕ นายบุญย์ เจริญไชย

นายบุญย์ เจริญไชย : กระผมขอถอน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณบุญย์ เจริญไชย ขอถอนต่อไป

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : ๒๕. คุณหญิงอัมพร มีสุข ๒๖. นางแรม พรหมโอบล บุญยประสพ ๒๗. นายใหญ่ ศวิตชาติ ๒๘. นายมัญญ บริสุทธิ์ ๒๙. นายนิสสัย เวชชาชีวะ ๓๐. นายกมล สมวิเชียร ๓๑. นายชลอ วนะภุติ ๓๒. นายปวย อึ้งภากรณ์ ๓๓. นายกระจำจ ธรรมโชติ ๓๔. นายดำรง ลัทธพิพัฒน์ ๓๕. นายสุกิจ จุลละนันท์ ๓๖. นายกระมล ทองธรรมชาติ ๓๗. นายกฤษ สมบัติศิริ ๓๘. นายเถลิง ชำรงนาวาสวัสดิ์

๓๙. นายปรีดี เกษมทรัพย์ ๔๐. นายเสวตร เปี่ยมพงศ์สานต์ ๔๑. พันเอก สมคิด ศรีสังคม
 ๔๒. นายเกษม ศิริสัมพันธ์ ๔๓. นายพิชัย รัตตกุล ๔๔. นายชำนาญ พงษา ๔๕. นายสวาสดี
 ไชยคุนา ๔๖. นายวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ๔๗. หม่อมราชวงศ์นิติวัฒน์ เกษมศรี ๔๘. นาย-
 ศิววงศ์ จังคศิริ ๔๙. นายวิกรม เมลาณนท์ ๕๐. พันตำรวจโท ประจักษ์รา บุญนาค ๕๑. นายมานะ
 พิทยาภรณ์ ๕๒. นายจิตติ ติงศภัทย์ ๕๓. นายวิญญู อังคณารักษ์ ๕๔. นายชลอ ธรรมศิริ
 ๕๕. นายสรรเสริญ ไกรจิตติ ๕๖. พลตรี ประมาณ อติเรกสาร

พลตรี ประมาณ อติเรกสาร : กระทบชอกชอน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : พลตรี ประมาณ อติเรกสาร ชอกชอน ต่อไป

นายประสิทธิ์ ศรีสุชาติ (เลขาธิการรัฐสภา) : ๕๖. นายหยุด แสงอุทัย ๕๗. นาย
 สุรินทร์ มาศดิตถ์ ๕๘. นายเล็ก วานิชอุกรณ์ ๕๙. นายบัญญัติ สุชีวะ ๖๐. นายชัยอนันต์
 สมุทวานิช ๖๑. นายเสน่ห์ จามริก

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ต่อไปท่านสมาชิกก็จะต้องเลือกกรรมการ
 ๓๕ ท่านจากรายชื่อ ๖๑ ท่าน

(ขณะนี้เจ้าหน้าที่กำลังจัดพิมพ์รายชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอให้เป็นกรรมการ
 เพื่อแจกให้สมาชิกออกเสียงลงคะแนนอยู่)

นายชมพู่ อรรถจินดา : กระทบคิดว่าควรจะไปลงคะแนนกันในวันพรุ่งนี้จะได้
 ไหมเพราะจะต้องนับคะแนนต่อหน้าสมาชิก ต่อที่ประชุมด้วย กระทบขอประธานเสนอเป็น
 วันพรุ่งนี้ ๙.๓๐ นาฬิกาครับ เพราะว่าเวลามันสว่างเลยไปมาก ขอประธานเสนอครับผม

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คือผมตัดสินมันก็จะไม่งาม ขอรื้อที่ประชุม
 ดีกว่านะครับ ขออนุญาตหรือที่ประชุมครับ คือว่าที่ท่านปรารภขึ้นมากว่า อยากจะขอให้ลงคะแนน
 เลือกกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในวันพรุ่งนี้ คือหมายความว่าเปิดประชุมพรุ่งนี้เช้า
 เวลา ๙.๓๐ นาฬิกา แล้วก็ดำเนินการเลย ก็อยากจะประธานขอความเห็นท่านสมาชิก ผมไม่

สามารถจะตัดสินอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ท่านผู้ใดเห็นว่าควรจะเลื่อนการเลือกกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างรัฐธรรมนูญไปในวันพรุ่งนี้ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๐๒ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นว่าไม่ควรเลื่อนการเลือกกรรมการ
วิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญไปในวันพรุ่งนี้ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๓๐ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมนี้ลงมติให้เลื่อนการเลือก
กรรมการวิสามัญพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญไปในวันพรุ่งนี้ เวลา ๙.๓๐ นาฬิกา สำหรับวันนี้
ขอเลิกประชุมครับ

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๐๐ นาฬิกา

